

D'ACI I D'ALLA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
LLIBRERIA CATALONIA: PLAÇA CATALUNYA, 17

No es detxin enganyar
i e-igir sempre aquesta
marca i nom
BELLESA (registrats)

BELLESA

PARÍS I BERLÍN
Gran Prix
et Médailles d'Or

Depilatori Belleza Té fama mundial per ésser l'únic inofensiu i que fa desaparèixer a l'acte el berrissol de la cara, braços, etc., extirpant l'arrel sense molèstia per al cutis. L'únic que ha obtingut el Gran Premi.

Loció Belleza ÉS EL SECRET DE LA DONA I DE L'HOMME PER A REJOVENIR EL SEU CUTIS. Especialment preparada i de gran poder reconegut per a fer desaparèixer les arrugues, grans, barbs, aspereses, etc. Dóna fermesa i desenrotllament als pits de la dona. Absolutament inofensiva.

Tintura Winter Basta una sola aplicació per a que desapareixin les canes. Serveix per al cabell, barba, o bigoti. Dóna matisos perfectament naturals i inalterables. Demanin-la negra, castany-obscur, castany natural, castany clar, ros. És la millor, més pràctica i més econòmica.

Pelífer Belleza Vigoritzat el cabell i el fa renàixer als calbs, per rebel que sigui la calvície.

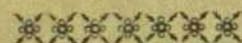
Almendrolina Belleza ES LA REINA DE LES CREMES. Un sol pot rejeve-neix i embelleix el cutis d'una manera admirable. Completament inofensiva. La dona jove realça i conserva sa formosura i la dona d'edat recobra l'imperi de la bellesa. Finíssim perfum.

Es l'ideal Rhum Belleza Fora canes A BASE DE NOGUER. Basten unes gotes durant sis dies per a que desapareixin les canes, tornant-les a son primitiu color amb extraordinària perfecció. Usant-lo una o dues vegades per setmana, s'eviten els cabells blancs, puix sens tenyir-los els hi dóna color i vida. És inofensiu fins per als herpètics. No taca, no embruta, ni engrassa. S'usa de la mateixa manera que el Rom-quina.

Polvos Belleza De qualitat superfina i els més adherents al cutis.

DE VENDA: A les principals Perfumeries, Drogueries i Farmàcies d'Espanya, Amèrica i Portugal. — **Depositaris:** A Buenos Aires, D. Lluís Badia, carrer Bernardo Irigoyen, 263. — A l'Havana, D. Enric Tayà, carrer Dragones, 92, Telèfon A-3186. — A Panamà, D. Pere Pujolàs, «Farmacia Española». — A Mèxic, D. Jesús Rodríguez, Acadèmia, 35
Fabricants: Argente Germans, BADALONA

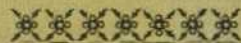
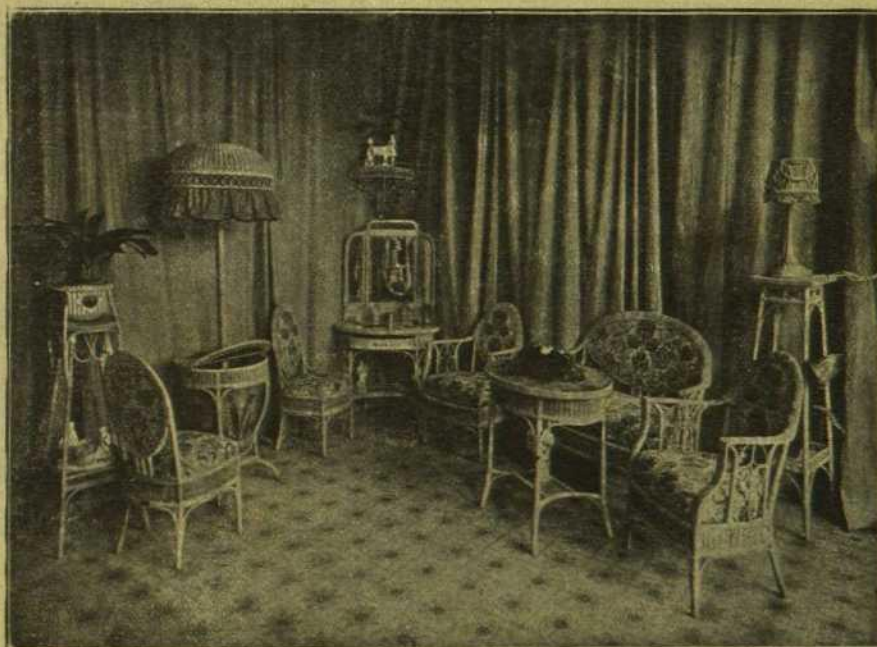
El problema de la comoditat i del bon gust queda resolt amb les produccions en MOBLES DE JONC de la MANUFACTURE PARISIENNE

MARCA
M-PNE
REGISTRADA

FILLS
de J. BARÓ

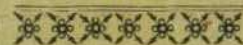
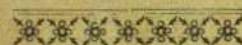
TALLERS:
Riera S. Miquel,
n.º 88
Telèfon 686 G.

SALONS
D'EXPOSICIÓ
I
VENDES:

Passeig
de
Gràcia, n.º 115

Barcelona

R. Maristany

PIANOS

CASA FUNDADA EN 1870

VENTAS AL CONTADO Y A PLAZOS
ALQUILERES :: REPARACIONES

18, Plaza de Cataluña, 18

Joan Matemala Flotats ESCULTOR

Ofereix a vostè el seu estudi-taller

Carrer Mallorca, 382

Barcelona

LECHE CONDENSADA MARCA LA LECHERA

La única que reemplaza ventajosamente a la leche fresca en la alimentación de los niños y en los usos domésticos. Folletos gratis a quien los solicite de la SOCIEDAD NESTLÉ. A. E. P. A. Gran Vía Layetana, 41 - Barcelona

JOIES Reffotges

ORFEBRERIA

PLATERIA

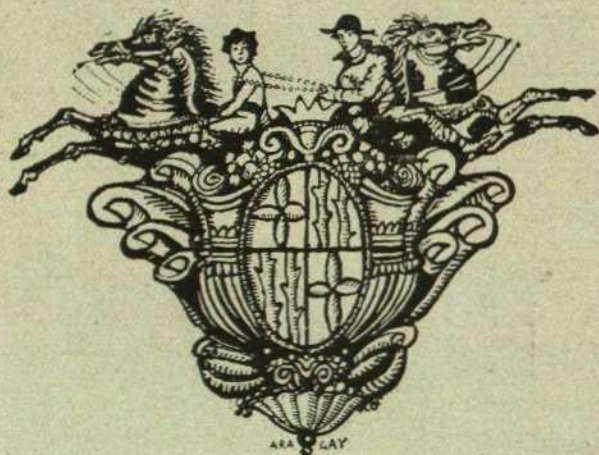
R. del Centre, 33 i Passatge Bacardi, 2 :: Barcelona

**GANIVETERIA
ROCA
BARCELONA**

**PRESENTS PER
SANT JOSEP
DARRERES NOVETATS**

PLAÇA DEL PI, 3
(Davant l'Església)

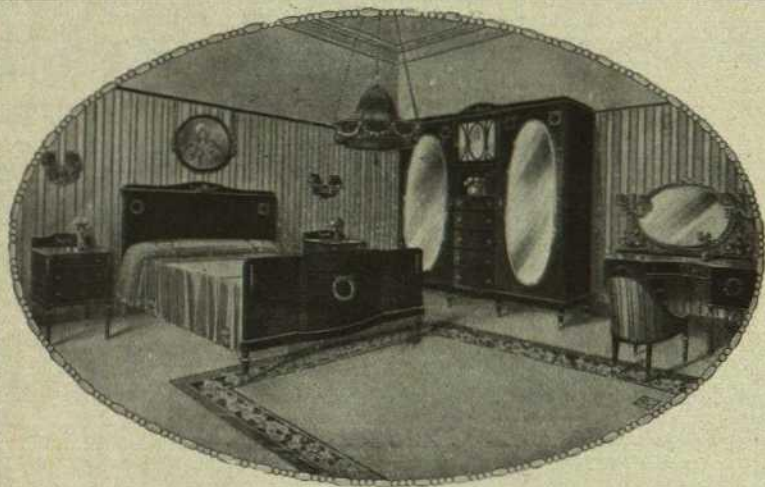

**JAUME MERCADÉ
JOIER**

BARCELONA

Passeig de Gràcia, 46

Telèfon A. 1373

**FÀBRICA
DE
MOBLES
DE**

A. FORNONS

SALMERON, 102

Compri vostè directament al
constructor i estalviarà el 40 %.

CADBURY

Exquisits
Bombons

King George
Cairo
Royal Windsor
Argyll

Venda al major
MANUEL DE CHIA I GRASSI
Ausias March, 50
Barcelona

AGUSTI CASTELLS

HULES DE TOTES CLASSES
RASPALLS & PLOMERS
JUGUETS I PERFUMERIA

PORTAFERRISSA, 18
Telèfon 1983 A.

BARCELONA

Passeig de Gràcia 68
T^è 2.364 G

Sec Granja Royal
T^è 5425 A

La Perla Mallorquina
Ensamades de Nata
Especialitats de Confiteria

Lav.

Clarís 48
T^è 1866 B

Sec Granja Royal Oriente
T^è 5336 A

XAMPANY FREIXENET

FORN DE SANT JOAN
DE MARIAN TRENS
VILAFRANCA DEL Penedès
LES AUTÈNTIQUES COQUES FINES DE VILAFRANCA

Les úniques i veritables T^ÈULES, TORPEDES de Santa Coloma, són les de la casa fundada l'any 1895 per en

FRANCESC TRIAS

TOT LO DEMÉS SÓN IMITACIONS

Carrer de Vall (davant l'Església) - Telèfon 7 Santa Coloma de Farnés
Estan a disposició de qui vulgui els títols i certificats que ho acrediten

Fàbrica d'Ametlles d'Arenys Fàbrica de Xocolates
Casimir Fernández de la Vega

SUCCESSOR DE FERRAN

RIERA, 41 ARENYS DE MAR
PROVEIDOR DE LA REIAL CASA

VIVERI

El millor substitutiu del
Xampany

TARRAGONA

Dipòsit a Barcelona:
DIPUTACIÓ, 55

Xocolata TORNE

ALIMENTA MOLT BÉ

Fàbrica i Despatx: Baix de Sant Pere, 44 - BARCELONA

Sucursal de la

Societat Anònima de Drogueria "VIDAL-RIBAS"

RAMBLA DE SANT JOSEP, 23

Formatges - Mantegues - Conserves de les millors procedències

Benedetto Gran licor Mallorquí
F. Fuster Molinas

(SANTA MARGARIDA)

El millor «bocadillo» per a l'aperitiu són els

PALILLOS TROPICALS

DE VENDA EN CAFÉS I BARS

PASTISSERIA FINA **ESTEVE RIERA** XOCOLATES BOMBONS

LLIBRERIA CATALONIA

AUTOR	TÍTOL	PÀG.	PTES.	AUTOR	TÍTOL	PÀG.	PTES.
Ignasi Domènech	La Teca	217	3,-	F. Dagouret	Petite Encyclopédie du Restaurateur I (Abrégé de cuisine)	255	5,60
Ignasi Domènech	Laminadures	64	1,50	F. Dagouret	Petite Encyclopédie du Restaurateur II (600 recettes de boissons de bar)	101	5,60
X	Art de ben menjar	248	5,-				
Cunill	La cuina catalana	232	5,-				
X	Classes de cuina popular	321	4,-				

i molts altres llibres en francès i castellà de venda a la LLIBRERIA CATALONIA, Plaça de Catalunya, 17

ANÍS
Magrinya
VALLS

LICOR CALISAY
Arenys de Mar

AIGUA DIXOR

(NOM REGISTRAT)

COMPOST CIENTÍFIC DESTRUINT EL BORRISSOL SENSE
CREMAR-LO PER ABSORCIÓ DE LA SABA CAPILAR

LA HIPERTRICOSIS

(PÈLS SUPERFLUS)

ÉS UNA VERITABLE MALALTIA

L'AIGUA DIXOR es ven en totes parts a pessetes 15'50 el flascó

S'envia discretament a domicili per correu certificat contra reembor-
sament per ptes. 14'50 demanant-la al concessionari per a Espanya:

ANTONI PUIG

CARRER DE VALÈNCIA, 335 - BARCELONA

CASES QUE RECOMANEM

Casa BORRULL Plaça de les Olles, 9
Articles per esport-Futbol-
Xarxes per a tennis - Hama-
ques - Bosses - Cortines, etc. - Articles de pesca

FILLA DE J. LAPORTA
CARME, 52 - BARCELONA
Paraigües - Vanos - Moneders

PILOSUBLIMADO
EVITA LA CALVICIE
DE VENDA EN TOTES LES PERFUMERIES

MOBLES DE TOTES MENES A PREUS
REDUIDISSIMS
A. NAVARRO
BALMES, 70 BARCELONA

VINS SABATÉ VILAFRANCA a 0.50 litre
en garrafes, barrilets, etc., etc.
Per a encàrrecs: **F. García Ruano**
Carrer Llàuria, 100 - Telèfon 1614 G.

IDIOMES **LICEU DALMAU** València, 245
Comerç, etc. Tel. 1845 A.

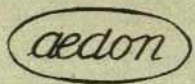
MAGATZEMS POMPEYA

Mobles de totes classes. Especialitat en mobles americans
per a despatx - SALMERON, 75 - Telèfon G. 1746

EL MARINO - Relotgeria
de JAUME FONOLLOSA
Canvis Vells, 8
El millor rellotge que bat els segons,
marca ALPINA

J. VILAPLANA
ÓPTICO - Ejecución rápida en las fórmulas
de los señores Médicos oculistas.
PELAYO, 16

PIANOS, AUTOPIANOS i
ROTILLES
Passeig de Gràcia, 62

Llibreria BALAGUER
Compra i venda en Llibres d'ocasió
PALLA, 13 i 15

L. CAMPS ARNAU
Planeta, 41 (G.)
Pianos i Auto-pianos nous i d'ocasió

JACINT AVILA
Decoracions :: Armadures, estopa i guix
Passeig de Sant Joan, 73 :: Telèfon 306 S. P.

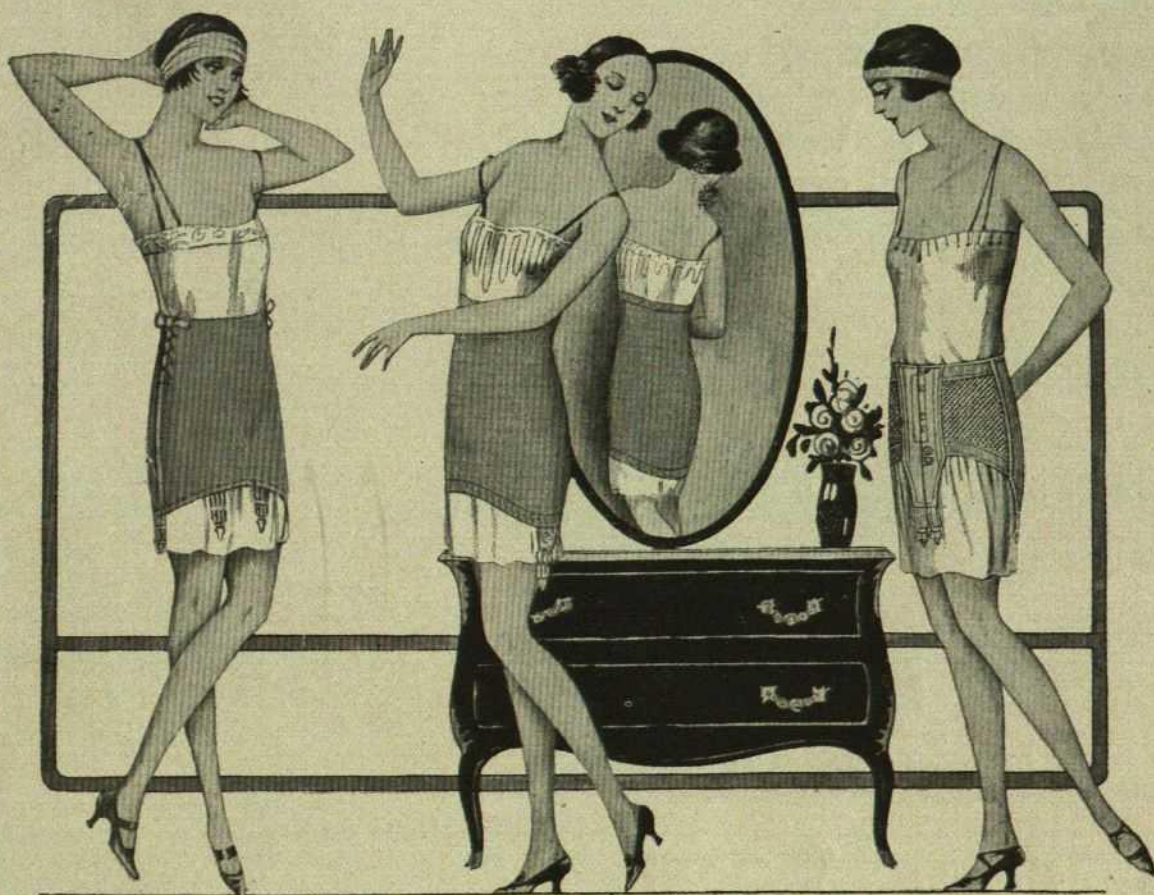
BASCULES
I CAIXES
PER A CABALS **ROCH** :: Incompetents
per sa perfecció
i preu
HOSPITALET BARCELONA Coll-Blanch 45

A. HERNANDEZ - Vulcanització
de neumàtics
ROSSELLO, 199 - TELEFON 2660 G.

ACADÈMIA COTS
COMERÇ, IDIOMES, ETC.
Carrer dels Archs, 10 :: Telèfon 5041 A.

CICLOS
MOTOS **SANROMÀ** Balmes 62
SPORTS Tel. 1445-A
Barcelona

JOSEP BATLLE
RAMS, PLANTES I FLORS
PASEO DE GRACIA, 105

**ULTIMS
MODELS
DE FAIXES
I CINTURES
DE GOMA**

**Corsé
Americano**

C. CARBONELL

**BOQUERIA, 25
BARCELONA**

Decididament Kotex és el més pràctic

Aquest nou sistema tan fàcil, tan racional i tan higiènic va guanyant les preferències de totes les senyores.

Vostè, senyora, segurament apreciarà aquests tres factors:

① Protecció absoluta. KOTEX absorbeix 16 vegades el seu propi pes; 5 vegades més absorbent que el cotó de la millor qualitat.

② Ni despesa ni molèstia per a rentar. Es col·loca fàcilment i es llença sense dificultat perquè KOTEX està fet perquè desapareixi amb l'aigua.

③ Fàcil de comprar a tot arreu. Moltes tendes ho tenen sobre el taulell. Vostè no més ha de dir: una capsa de KOTEX i això li evita conversa amb el venedor.

El que ahir era un seriós problema per a les senyores, avui no és més que un lleuger incident. La ciència moderna ha trobat el sistema segur i confortable que abans no es coneixia, i gràcies a això, el problema més antic de les senyores té avui la realització refinada que convé a totes les dames. El nou sistema és KOTEX. Fet de Cellucotton i fina glassa, KOTEX és pur, suau i sedós. Quant ho provi notarà que això pot fer un gran canvi en la seva vida, oferint-li un benestar i un confort que vostè estarà lluny de conèixer en el període dels dies penosos.

Capsa d'una dotzena, tamany regular, 6 pessetes.

Capsa d'una dotzena, tamany superior, 7.50 »

Miss Ellen J. BUCKLAND

Apartat de Correus 894 - Barcelona

Accepto la seva oferta gratis amb la intel·ligència de que serà enterament confidencial.

Nom

Adreça

Població

D. A. D. 3-26

DIRECTOR.
Carles Soldevila

PREU:
Exemplar, 1,50 ptes.

D'ACI I D'ALLA

SUMARI

	Pàgina
Portada, per <i>Alsina</i> .	
Cap de noia, per <i>Josep Clarà</i>	460
Els cartells de <i>Francesc Galí</i> , per <i>P. F.</i>	461
Lia i Raquel, per <i>Llorenç Riber</i>	463
Josep de Togores, per <i>Joan Sacs</i>	464-465-466
Les modes	467
Les exposicions.	468-469
Lletra de París, per <i>Adolf Falgairolle</i>	470-471
El xalet de la Molina	472-473
Els esports de neu a les regions alpines: Davos i Chamonix	474-475
Esports de neu	476
Una pota a cadascú, per <i>Daniel Richie</i> (Trad. <i>Bellafila</i>).	477
Pels oliverars mallorquins, per <i>Josep M.ª Junoy</i>	478
L'hora del tennis	480
El balanç de les lletres i les arts, per <i>Domènec de Bellmunt</i>	481
La cambra dels infants	482
Dues dones, per <i>Frederic Routt</i> . (Trad. <i>Bellafila</i>)	484-485
Madame de Sevigné. (Trad. <i>Isolda</i>).	486-487

GRAVATS DE J. M. LLOVET

Número 99

MARÇ 1926

Vol. XV

ABONAMENT:

BARCELONA:	ANY,	15	PTES.
FORA:	»	16	»
AMÈRICA:	»	18	»
ESTRANGER:	»	22	»

REDACCIO I ADMINISTRACIO:

Llibreria Catalònia : Plaça Catalunya, 17

TELÈFON 4789 A

ABONAMENT:

BARCELONA:	semestre,	8	PTES.
FORA:	»	8'50	»
BARCELONA:	trimestre,	4	»
FORA:	»	4'50	»

"CAP DE NOIA"

Marbre de Josep Clarà, exposat suara en la Sala Pares

Fots, Bobes

ELS CARTELLS DE FRANCESC GALI

Són ben pocs, a Catalunya, els artistes qui han aportat el seu nom a les arts aplicades, i especialment a l'anunci. L'art i la publicitat s'han associat de poques dècades ençà, si bé sempre hi ha hagut, així que l'advertiment ha estat un objecte públic, una intervenció de l'art en una o altra forma, tant en els papirus escrits, com en les planxes de bronze i de plom atribuïdes als grecs, com en les terrisses romanes. Però una col·laboració directa de l'artista que posa l'art pur de la seva elecció al servei d'una finalitat industrial, ha estat molt tardana. S'ha presentat aquesta col·laboració, quan han nascut la producció en gran escala, les activitats financeres abarçant tot el món, la

febre de l'afer; i la propaganda ha estat una de les maneres d'intervenir en aquests aspectes moderns que ha tingut l'art, fent d'aquesta intervenció una especialitat artístic-industrial. Alguns artistes han arribat, com Capiello, a realitzar obres d'art que no poden servir sinó com a mitjà d'anunci, d'atracció de l'interès del vianant o del lector, tant pel tema plàstic com les combinacions tipogràfiques i dels colors.

Ja hem dit que són pocs a Catalunya els artistes que s'han aventurat pel camp de la pintura de propaganda. Recordem cartells de l'Apa, de l'Humbert, de l'Obiols, d'En Canals. Cap d'ells, però, no ha cultivat aqueixa aplicació de l'art amb tal insistència que ens permeti de considerar-los com a cartellista. En canvi, Francesc Gali ha dedicat una bona part de la seva activitat a la creació d'aqueixos cartons industrials i ho ha fet amb encert perquè és un dels nostres pintors que té més bon sentit de la decoració.

Fa poc en la exposició de cartells que organitzà a càrrec de Dalmau, hem pogut apreciar tota la seva obra cartellística. Es veien clarament en el conjunt de certs cartons, dues maneres de fer, que signifiquen també en la vida artística de Gali, dues èpoques. Els cartells barrocs, que suggereixen aquell estil seu que va influir els començaments de tants d'artistes nostres, i els cartells en els quals alena la disbauxa ordenada d'elements, en el dibuix i la delicadesa del color, lluita de la qual sorgeix una benaventurada realitza-

ció, nova entre nosaltres, en aquest ram. Els dos cartells representatius d'ambdues tendències són el de les Festes de la Mercè i el de l'Exposició de Nàutica. En un i altre aspecte els cartells d'En Gali tenen una digni-

tat artística que eleva la peyoració que podria significar per a l'art altíssim que Gali ha volgut cultivar sempre, la seva aportació a aqueix ram industrial. Cal tenir en compte que a Catalunya, Gali és un dels pocs artistes que ha tingut escola i deixebles i això l'ha obligat a considerar el cartó amb l'augusta qualitat d'una tela. Per això, un cartell de Gali, sobretot aqueixos agilitats entrecruats de veles, vaixells, cordes, ocells i estrelles, és fet expressament per captivar-nos la mirada distreta, amb el mirallet enlluernador d'una cosa bella. — P. F.

Fot. O'Doyé

MADAME MARIE THÉRESE PIERAT

L'eminent actriu, «sociétaire» de la «Comédie Française» que ha donat dues funcions al Teatre Català (Romea). Coneguda favorablement d'anteriors temporades la seva presentació ha estat un èxit. Cal deplorar només que les dues peces triadas no hagin estat — «Marionettes» de Wolf per massa coneguda i «Robert et Marianne» de Geraldine per massa prima — un programa gaire abellidor.

LIA I RAQUEL

El dol per la mort d'un gran home no ha de durar un dia sol. En les antigues epopeies pel traspàs dels herois, hom plorava nou dies. En el moment actual de Catalunya, caldrà que plorem molt més temps el trànsit gairebé sobtat de Joan Alcover.

En *L'Atlàntida*, sobre les ones del mar melodiós, arriba fins a les costes peninsulars un cant dolcíssim, que Verdaguer dubta si serà el cant de les Sirenes antigues, sobre l'aigua. No era cant de cap Sirena, sinó que era el cant de Mallorca. D'aquest cant polifònic, una darrera l'altra, van emmudint les grans veus.

No fa gaire, emmudí la veu de mossèn Costa Llobera, que era com la veu de les moltes aigües que trenquen en la brava costa de Formentor, o com la veu de les moltes fulles que canten en les seves pinedes daurades. Ara tot just acaba d'emmudir la veu de Joan Alcover, que en aquests darrers anys tenia quelcom del cant del cigne, ple de suavitat i de ressó de tomba. Només anem quedant els grills que envien els estels llur fràgil i enyoradissa cançó perfumada de rostoll i de salvatge menta, cantada amb una lira d'una sola corda, que pot aixafar el peu distret d'un pagès.

Joan Alcover, llum i mestre i guia de tots nosaltres, no vingué a les lletres catalanes a l'hora de l'alba, a la primera hora del jornal. Fou com aquells obrers de la paràbola evangèlica que foren cridats a la vinya quan el sol ja era alt, però en l'any que posaren en la tasca, deixaren enrera els obrers que hi eren anats a l'hora del sol ixent. Començà a cantar en llengua manllevada. Ell mateix ho confessa:

A la musa castellana
mos anys millors he donat,
d'una altra musa germana
fondament enamorat.

Què podré donar-li ara
per la tardor ensopit?
Qualque cosa bull encara
al fons de mon esperit.

Llengua de perfums massella,
tal volta amb rara virtut,
com una pluja novella
me torni la joventut.

Sols ella arribar podria
de mon cor fins a l'arrel.
Si altra esposa fou ma Lia
ella serà ma Raquel.

Al revés de ço que es passà amb el matrimoni bíblic de Jacob, amb les dues dones, la Raquel de les segones noces de l'Alcover no sols fou més bella, sinó que també fou més fecunda. Ella li donà fills d'immortal. En tota ocasió memorable, i amb paraula meravellosa, Joan Alcover mateix evocà els motius del divorci de Lia, i del seu matrimoni indissoluble amb Raquel. Era l'any 1906, en la recepció amb què l'Ateneu Barcelonès honorà els Congresistes del primer

(i únic) Congrés de la Llengua Catalana. En l'estrada presidencial seien representants de totes les terres on la llengua catalana era parlada: grans noms, guirebé tots; i ara gairebé tots, vagues ombres. Heu's ací les magnífiques paraules de la seva confessió i els motius de la seva radical conversió:

«Jo vivia a un país on fa vint-i-cinc o trenta anys passava lo mateix que a Barcelona i en tots els pobles de la nostra nissaga en fa seixanta. La societat que en diuen culta, sol·licitada per dues corrents i dues llengües, sentia per la gentilesa i el prestigi de la llengua dominadora una preferència consemblant a la que dona als soldats tantes victòries en el cor de les minyones de servei; i com jo no en sentia cridat a la vida literària per una alta missió que m'obligués a reflexionar seriosament sobre la millor manera de complir-la; com la meua vocació, més inclinada a admirar que a produir, no era prou dominant per sobreposar-se a tots els altres estímuls, vanitats i egoismes de jove, l'aura de mundanitat empenyia el meu dilettantisme poètic a triar, entre les dues formes d'expressió, la que havia d'ésser ben rebuda per la generalitat. Jo no tenia prou fe en les meves forces per esperar de l'altra banda de la mar la compensació dels sufragis que a casa meua em faltessin.

No cal tampoc oblidar la influència de

les lectures. Triomfaven en les llibreries dels nostres pares, gairebé sense competència, els grans mestres del segle d'or de Castella. Els clàssics catalans, si qualcun n'hi havia, eren esquerps i dificultosos per les tendres imaginacions, i no convidaven els ulls distrets i vagatius de l'adolescència a solapar-s'hi llarga estona. Jo vaig trobar a casa meua una breu antologia titulada *Pensil de las musas castellanas*. Ella fou mon mestre de metrificació; ella va introduir-me en el tracte i en la intimitat dels poetes que em donaren el to dels primers assaigs. M'isolava de la vida real dins un món de rims harmoniosos, i en sortia cantussant a la faisó dels models, com qui surt del concert o del drama líric, repetint maquinalment els motius musicals que brunzen encara en les seves orelles. Era com un infant donat a dida que en la falda de la segona mare es distreu temporalment de la primera.

Finalment, certs motius de psicologia personal perllongaren mes excursions pel camp de la literatura castellana. El temperament, el caràcter, la verdor de la juvenesa poc inclinada a obrir al públic de pintura en ample les intimitats del cor; l'orgull, avar de llàgrimes que refrena l'emoció per *elegantitzar-la* i mescla una mica d'ironia amb les efusions de la tendresa, en feien preferir la Musa de l'enginy, de la invenció, de la gràcia, de la fantasia, a la Musa del sentiment; l'agredolç d'una amable filosofia poètica a les franques expansions de l'ànima. Però ve una hora que la crisi del dolor és massa forta perquè un hom pugui preocupar-se de la gràcia del gest, i llavors, llancem, com una disfressa, la toga de la dignitat patrícia amb què abans cobríem les nostres tremolors. Arribaren per mi les hores tràgiques que precipiten la maduresa de la vida i ens donen d'ella un sentit més alt i seriós. Amb la crisi de l'home va coincidir la crisi de l'artista i llavors tota parla que no fos la materna va rebutjar-la el llavi febril com el contacte de quelcom inexpressiu, fred i metàl·lic. Així parlà Joan Alcover, a l'Ateneu Barcelonès, la nit del 18 d'octubre de 1906. Un aplaudiment inextingible coronà aquesta humil i esplèndida confessió, que al cor de tothom havia portat l'emoció més fonda; i tal vegada també *aquella dolça voluntat de plor...*

Ara, el magnífic Convers s'es extingit fidel a Raquel fins a la mort, ortodox puríssim de la fe novella. A la memòria em revenen les paraules de Milà i Fontanals: Puix parla català, Déu li dó glòria.

LLORENÇ RIBER

JOAN LLIMONA

Croquis pres per En Duran Camps poc temps abans de la mort de l'il·lustre artista

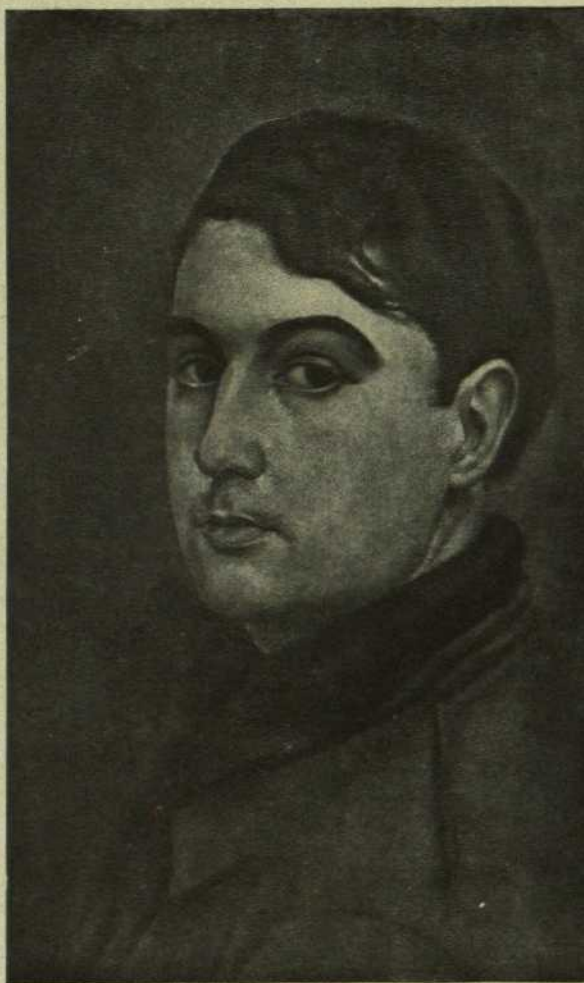
JOSEP DE TOGORES

ARA ja és tot un home. Deu passar dels trenta anys. Quan era un infant de dotze o catorze ja prometia molt; als setze era l'infant prodigi: La família el mostrava com un fenomen de precocitat, i la gent de Barcelona ens en fèiem creus. Era encara un col·legial i ja pintava i composava com un mestre. Recordo com si fos ara un gran retrat de senyora, de cos enter, de grandària natural, fosc sobre fons groc viu, que fou exhibit en una d'aquelles famoses exposicions municipals de primavera que encara regentava En Pi-rozzini: era una obra atrevida, airosa i perfecta per aquell temps; els peixos grossos del retratisme no pintaven res de superior a aquell retrat pintat pel minúscol Togores. Allò era tan sorprenent que gairebé feia riure, particularment quan hom pensava en la grandària i en l'edat de l'autor; allò era tan sorprenent que, ni veient-ho, es podia creure. I així succeïa que els artistes ni s'ho volien mirar, ni ho volien considerar. Els uns deien si hi havia trampa; els altres si només es tractava d'un cas de precocitat que no transcendiria de la infància del pueril pintor; altres si aquella pintura era només que habilidosa i per tant ella mateixa testificava la insensibilitat ingènita del pintoret; altres l'acceptaven com obra d'un *pompier* precoç condemnat a etern *pompierisme*. Ni per remei hom podia trobar una persona autoritzada que atorgués crèdit a l'art extraordinari d'aquell adolescent: només la família i uns quants senyors rancis, devots de totes les fadors academicistes, s'omplien la boca amb el nom de Josep de Togores i es guaitaven les seves pintures amb els ulls girats en blanc i la mà damunt del cor, com per a refrenar els esboggerrats batecs d'emoció que el treball de Togores provocava en llurs sines importants.

Aquell efebe, però, era un pintor innat, era un ésser dotat de talent natural prou copiós per a surar i imposar-se en una societat tan endiablament compli-

cada i antiartística com la nostra moderna societat.

L'empenta que portava Josep de Togores havia d'ésser formidable perquè aconseguís vèncer, ultra els obstacles propis de l'ofici i que sovint, de tan insuperables, descoratgen a molts talents d'artistes abans de poder-se imposar, una munió d'altres obstacles prou esfereïdors i prou continuats

Autorretrat

per a que dues vides normals d'homes sans i forts no els podessin pas resistir. El dia que hom escriguï la biografia d'aquest artista excepcional hi llegirem un poema èpic més tràgic i estrenu que no pas el de Bernard de Palissy: serà un dels llibres estimulants que les joventuts ardides, tant les que se senten atretes per la carrera artística com les altres, llegiran amb major delit; i Josep de Togores serà aleshores tan

cèlebre per obra del seu esforç com per gràcia del seu art.

En el fort de la brega, aquest home de grans destins que, com un nou Orestes, semblava maleït dels déus, en lloc d'acovardir-se, el veïem revifar-se, plantar cara al Fat, i vence'l.—I això no pas per miracle o com una concessió dels déus, sinó bo i reduint lentament la resistència implacable d'una legió d'Erinies que no desarmen fins a l'aniquilació. Aquell moment, que deu escaure cap allà l'any 1914, Togores obre els ulls a l'art ver, repudia tot el que és habilidositat i àdhuc renuncia a la mateixa habilitat tècnica que li ve a les mans sense que ell la cerqui; i, virant en rodó, es planta en l'estudi directe de la naturalesa. Sense donar-se'n compte, però, encara es troba influït. Aleshores no és pas l'escola, sinó les tendències avançades, el ce-zannisme cubistejant d'aquella hora, ço que proporciona l'estil al nostre Togores. No obstant, en aquestes influències hi ha ja una voluntat de pintar pel seu propi compte; les tendències alienes, l'escola, no han abassegat totes les facultats sensibles i tecnicistes del nostre pintor com en el període acadèmic, i és per tant en aquell moment quan la gent experta comença a adonar-se de les possibilitats del jove pintor fins aleshores indesitjable.

En aquell moment, un dels més crítics en la vida d'En Togores, un ajut considerable li ve de les mans i del cor d'En Xavier Nogués. Aquest artista no és pas en aquella hora allò que hom en diu un potentat: tot just pot anar tirant; tot just aleshores li comença a somriure l'èxit. Així i tot, En Nogués fa tot el que sap i tot el que pot per aplanar el camí al pintor nouvingut, al pintor desemparat i desconsiderat: crèdit il·limitat, cordialitat ferma i constant, encoratjament, serveis i auxilis de tota mena, Nogués atorga sense comptar al seu Togores. Poques vegades hom haurà presencià un tan emocionant exemple d'amistat, de confr-

ternitat. Per a trobar-hi un parió hom hauria de recórrer al cas de Theo Van-Gogh treient-se el pa de la boca per a peixar al seu caríssim Vicens.—Però els Van-Gogh eren germans, no pas de la part de Déu tan sols, sinó de la part d'uns mateixos pare i mare. Togores se sentí molt reconfortat amb la cordialitat no sempre passiva d'En Nogués, i això afegí ales al seu anhel, sempre ben concret i segur en el seu esperit; així arribà a vèncer els obstacles més enrevessats, més apilotats, i triomfar en ple París, que és tant com triomfar davant de tot el món. I encara el triomf del pintor hauria estat més sorollós si, en lloc de trobar el marxant que aviat l'impulsés, hagués pogut trobar, amb més temps per a imposar-se, el contacte directe del públic i de la crítica. Avui dia l'epopeia d'En Togores no és pas finida del tot; no totes les fúries estan desarmades; l'Olimp no ha arribat encara a eternir-se, però l'heroi ja ha pogut triomfar; i aquest triomf n'hi ha fet ambicionar d'altres; l'arribada a la meta li ha permès d'obrir-ne d'altres més temptadors encara. I, sempre coratjós, l'artista exemplar que és Togores n'emprèn la conquesta.

Aquí, en parlar de acontentament, escau de retreure la gràcia inenarrable que aquest home escollit ha sabut demostrar continuament, serena i radiant, somrient i discreta, el mateix en la llarga hora adversa que en el moment del triomf. Hi ha en aquesta actitud ingènua de Togores, igualment que en tots els gestos de la seva vida, un perfecte equilibri de grans potencialitats intel·lectives i sensitives. Togores no és solament un gran artista, sinó que també és un gran home.

Poca cosa en saben els barcelonins de la pintura més bella i alhora més recent d'En Josep de Togores. Pocs són els catalans afortunats que poden posseir pintura del Togores millor: llevat de la col·lecció Plandiura, potser no trobaríem

en tot Catalunya mitja dotzena d'aquests olis preciosos que demà seran pagats més que a pes d'or, que és el preu que avui cobra el marxant espavilat que acapara tota la producció togorenca. I, com explicar als

Dues germanes

La verema

lectors d'aquesta revista l'encís de la pintura d'aquest sensitiu de les formes humanes si és una pintura quintessenciada que hom només comprèn veient-la?

Togores, com Marian Andreu, com Ra-

mon Pruna, com tants altres pintors famosos avui dia en l'art d'avantguarda, és en bona part un picassià que potser ha arribat a superar Picasso i que daleix per allunyar-lo de la seva pròpia atmosfera per-

ceptiva; és particularment un picassià de la tendència Le-Nain. Tots sabem que entre els nombrosos avatars de Picasso compta com un dels més impressionants i més de darrera hora la imitació o adaptació a la pintura moderna de l'estil i de la sensibilitat del gran pintor siscentista Louis Le-Nain, un dels més caracteritzats i fecunds pintors holanditzants de França. Le-Nain representa avui en la pintura francesa ço que deu o quinze anys enrera representaven el Greco i Cézanne: un guia espiritual. D'aquest *lenainisme* d'En Picasso, superior potser al de Louis Charlot, és una magnífica mostra, reeditada per Togores, el quadro *La migdiada*, reproduït adjuntament.

Però el més important de la darrera producció d'En Togores és la pintura emancipada del picassisme. En Togores ha iniciat l'etapa més personal i més fèrtil de la seva carrera artística amb la pintura de la dona jove: la mareta jove, les noies, les donzelles, les dides, les amistançades, les infantils, les promeses, les amigues, les enemigues. Hi ha en la dona jove una sensualitat que tothom sap apreciar; hi ha en la infància un encís que no es fa estrany a ningú. Aquest encís i aquesta sensualitat han estat genialment plasmats i exaltats a valor d'alta percepció per Renoir. El nostre Togores sembla haver passat de llarg aquestes valors objectives i com si s'hagués aturat a considerar en la dona jove, més aviat que la sensualitat de l'animal procrea-

dor, el drama arcan d'aquest misteri de la creació, el patètic infinit de l'encarnació humana badant-se com una flor tremendament meravellosa davant dels nostres ulls i del nostre enteniment atònits, sobtada-

Migdiada

Fotr. Galeria Simon

ment clarividents en la pregonesa conturbadora de la vida. Res més commovedor que aquestes tersures i morbideses fatals, que aquests ulls serens en un mirar de tragèdia o de infinit inconscient.

Togores ha copsat en la dona jove, en la dona genèrica, tot allò que l'enamorat copsa en la dona individual, en la escollida; ha copsat, demés, un sens fi d'altres coses que passen per alt al comú de la gent, inclús als enamorats. Es això per a significar que l'estat contemplatiu de Togores davant del seu model sembla ésser aquell mateix estat de penetrant clarividència que permet de percebre al ver enamorat en la seva amada, i recíprocament, una infinitat de valors que no semblen d'aquest món. No hi fa res que l'enamorat i l'enamorada el dia de demà es creguin decebuts i es barallin: una tal incompatibilitat d'humors no vol pas dir que la imitació fervent del temps del prometatge fos una il·lusió, sinó que ell o ella s'han deixat arrossegar per altres dalers, sovint més terrenals; vol dir que els esperits no foren prou forts per a sostenir-se en una actitud de superior contemplació i cognició. També el pintor sofreix defalliments semblants en el

seu espiritual col·loqui amb el model. Són molt pocs els que davant de la tela, poden sostenir-se en l'exaltada i visionària actitud del començament. A mig pintar un quadro d'empenta, aquell impuls sobrehumà sol flaquejar i l'obra és acabada a mercè de l'arrencada inicial i en una certa inèrcia cerebral i cordial — de vegades fins i tot amb tedi o bé amb odi. La pintura esbossetada del *fauvisme* i d'altres tendències sucedànies és així de ràpida, no pas per fogositat ingènita del artista, sinó per apremi, pel terror de veure fugir allò que anys enrera hom anomenava tan impròpiament la inspiració. Togores és pintor de *inspiració* perdurable i d'execució perseverant: és el pintor perfecte.

Per a expressar un tal sentiment de la joventut femenina, tan subtil i pregon que nosaltres no podem, ni remotament, descriure, Togores ha emprat la seva tècnica

continuament reforçada, especuladora i refinada: un dibuix insinuant i viu, ple de retencions i de reticències, oportú, tallant o evanescent, dur o flonjo al dictat de la interna visió; un color indeciblement mòrbid, més retingut que el dibuix, fred com la mort que empeny la vida, que la colora i que dóna morbidesa nímfa a les cares de les dones joves i foc sideral a la mirada de les futures mares. D'aquesta color clara, freda, sòbria i timbrada com el so del cristall no en podem dir res perquè és només per a ésser vista: insinuem, però, que és la que cal a la pintura actual de Togores, la que, tant o més que el dibuix, contribueix a expressar la idea magnífica del pintor. No és un color realista perquè l'etapa actual de l'art d'En Togores és idealista. Però hom se sent tant commogut davant d'aquestes dones d'En Togores, que hom les creuria més certes, ulls endins, que les dones de Renoir, de Degas o de qualsevulla altre gran pintor de la dona jove. I això tan gran potser no ho hagi aconseguit encara cap pintor abans que En Josep de Togores.

JOAN SACS

Les modes

Mlle. J. Passileff presenta
una nina de moda, creació de
Louise Marsy

Vestit de tarda en
Kasha «bois de ro-
se», guarnit de pell

Vestit de nit en ve-
llut «bois de rose»,
brodats d'or i argent

Fots. H. Manuel

Boina de cintes de vellut
de color verd maragda

Capell campana en crespó blau,
faixa plissada i rosa al costat

Welly Sœurs, capell
en Kasha de piqué

Som al fort de les exposicions d'art: seguir-les totes esdevé, avui dia, una veritable professió.

El dibuixant Ricard Opisso ha recordat, de faisé esclatant, la seva gràcia de cronista barceloní.

LES EXPOSICIONS

Qui pot seguir-les totes? En som al fort i totes les sales alhora treballen amb una noble rivalitat. Des de la Sala Parés a l'Estudi Arenyes,

des de les Galeries Laietanes a les Dalmau, des del «Camarín» fins a l'establiment «Arts», per tot, trobem una invitació a contemplar pintura o escultura—

més pintura que escultura. No tenim pas la pretensió d'informar els nostres lectors de totes i cada una d'aquestes manifestacions artístiques que donen a

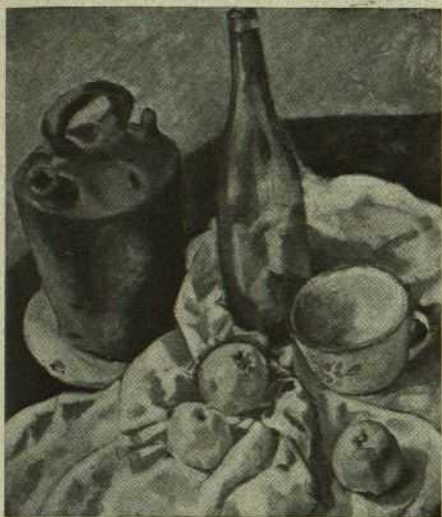

El carrer de la Argenteria vist des de la via Laietana, pel pintor Alfred Figueras.

Escultura de l'artista gallec Bonome, que ha exposat a les Galeries Laietanes.

Natura morta

Rajoles d'En Nogués

seva darrera exposició. Es un vivacíssim cronista de la vida barcelonina. Les seves escenes de carrer tenen una *verve* que recorda la inspiració de Breughel. Inserim, així mateix, una reproducció de les escultures que exposà l'artista

Retrat, per Sordé

Barcelona una bella executòria; si ens hi decantéssim el nostre «magazine» esdevindria una revista rigorosament especialitzada en lloc d'un virolat «magazine» d'actualitats i d'efemèrides.

Ens resignem, doncs, a seguir la nostra voluminosa producció artística amb una atenció intermitent i gens sistemàtica.

Avui ens plau, per exemple, de recollir un dibuix de Ricard Opisso que ha obtingut un èxit en la

Nu, per Alfred Figueres

art semblava interessantíssim, inquietant, vivent, però que mancava d'una personalitat genial. Acceptem la sentència, i no ens descoratgem. La primera cosa per aconseguir geni és de tenir la primera matèria, o sigui, la terra ben adobada on les llavors es desenvolupen de pressa. I ningú que miri el nostre país amb serenitat podrà desconèixer que els pintors en la nostra terra hi neixen com a bolets.

gallec Bonome; el seu art caractericista, s'agermana amb el dels bascos com els Zuloaga i els Zubiaurre i amb els de bona part de pintors castellans enamorats de l'anècdota ètnica.

«Els Noucentistes», agrupació jove, mereix un encoratjament. Alfred Figueres hi destaca entre els pintors: és sensible, càlid, apassionat. L'únic escultor del grup, En Rafael Tona (col·laborador constant de D'ACÍ I D'ALLÀ), és una promesa estimable. Oscil·la entre Clarà i Casanovas, però revela una vibració personal.

A remarcar el «Nu» de Figueres que ens recorda un altre que va presentar en la seva primera exhibició i una visió del carrer de l'Argenteria realitzat, amb un afany, força reeixit, de donar vida a les pedres. En un aldarull recent, promogut a l'entorn de l'Exposició de pintura catalana organitzada a Madrid per l'*Heraldo*, hom digué que el nostre

Escultura, per Rafael Tona

Relleu, per Rafael Tona

L'humorisme parisenc.—Organitzada pel «Club dels Escolars» tingué lloc en Claridge una festa de guinyol de la qual foren uns manequins caricaturescos fabricats per Goursat. Hi reconeixem d'esquerra a dreta: Mlle. Spinelli, Sem, Cecile Sorel, Paryais, Chevalier, Maurice Rostand i Victor Boucher.

LLETRA DE PARIS

De Brillat Savarin a l'escombra mecànica. — Un amic de Russinyol. — La princesa Bibesco. — J. H. Rosny, junior.

ELS centenaris estan de moda. Però qui voleu que s'interessí de debò, al tricentenari de Russinyol, sinó els fabricants de bombons i de xocolata que han pres el nom d'aquesta dama per vendre laminadures, o la Societat de Vichy on aquesta excel·lent marquesa anà a guarir-se dels seus excessos gastronòmics? Qui tindrà pit de celebrar el centenari de la dona que escriví més cartes, en un temps on la gent parla per telèfon i en que el promès dicta a la seva mecanògrafa la lletra d'amor que envia després a la seva promesa?

Reservem el centenari de Madame de Sevigné per a les postres, refinament de xocolatis i delícies de les missives. Però abans celebrem Brillat-Savarin!

Ah, aquest sí que no l'hem oblidat! Articles, cròniques, commemoracions de tota mena. En el fons, és just. En honor de la Marquesa de Sevigné, l'administració del Correu francès ha augmentat el preu dels franqueigs. En honor de Brillat-Savarin, s'han organitzat banquets. Un nou-ric va

El senyor Sully (192 quilos) superpresident del club dels 100 quilos

atipar-se fins a dos dits d'esclatar. I amb la boca plena, va exclamar: «Vull un cuiner com Brillat-Savarin del qual m'acaben de fer provar els millors plats». I la seva desil·lusió va ésser indecible quan va saber que Brillat-Savarin fou un magistrat i no cap criat d'hotel. Quan li varen dir que el Lucullus modern en lloc d'una «Carmencita» o que «Una teca», havia escrit un llibre d'estil, una obra d'art, el desgraciat gurmend cuidà de tenir un atac. I gemegà tot llepant-se els llavis: «Almenys aquest és un escultor que puc assaborir i comprendre».

Però que li han ofert al gran públic — al que té un pressupost de 50 francs per dia per menjar patates quan Brillat-Savarin parla de capons, de *foie-gras*, de cognac... que li han donat al burgès francès en honor del més gran confeccionador de requisits? Un «Saló d'aparells domèstics».

Si de Barcelona estant, hom no ha sentit els crits de sorpresa de la senyora de sa casa que havent llegit «La physiologie du Goût» de Savarin, entrà en l'hall de l'Exposició, és que els alta-veus de la T. S. F. no anaven a l'hora. La pobra mare de família que cercava un ajut per la seva cuina, trobà quilòmetres i quilòmetres de filferro, perspectives de màquines, plànols d'apa-

rells. Va creure que entrava en una fira agrícola. Calgué que li expliquessin. Aquella cúpula mòbil era una màquina per rentar vaixelles. Aquell cilindre, una lleixiuadora mecànica. Aquella curiola feia anar una planxa. Aquell disc polia els ganivets. Aquell cilindre engolia les peles. Aquella mena d'animal era un raspall per enllustrar el paviment. Ah, prou, no es tractava d'altra cosa sinó de saber com es pot menjar bé... No. Allà l'única cosa que preocupava era l'estalvi de temps, la substitució de la criada, espècie desapareguda a França o animal rar només permès als milionaris. Rentar, desengrassar, escombrar, donar llustre, en fi, reemplaçar les mans mercenàries, estalviar els pobres dits de les senyores, heu's ací el veritable objecte del Saló. I la mare de família, tota esporuguida, pensà: «Però qui untarà aquests instruments? Caldrà pendre un xòfer per dirigir tota aquesta maquinària. Si jo me'n ocupo, aleshores tindrè les mans tan fetes malbé com si faig bugada o rento plats».

En sortint del «Saló» la dama es precipità a casa d'un pastisser on els pastissos no li havien costat gens de fer i, en acabat, entrà a casa de la manicura, com anticipació al dia que es trobava al davant d'aquella indústria d'estar per casa. Car aleshores la cuina, no s'anomenarà cuina, sinó obrador mecànic culinari.

Com un eco del jubileu celebrat a Barcelona en honor del gran pintor, de reputació mundial, Santiago Russinyol, nombroses personalitats han estat a veure l'exposició d'un seu deixeble: Angel Oliveras Juart a les Galeries Laurenceau.

El mateix vespre del banquet ofert al pintor, un telegrama de Russinyol saludà el deixeble. Cal dir que Oliveras és un deixeble agraït i que si al mestre dels «Jardins d'Espanya» li calgués un turiferari, Oliveras faria un!

El públic i la crítica han apreciat els paisatges francesos d'aquest artista. Però, sobretot, el públic parisenc s'ha agradat dels aspectes estrangers. Testimoni aquesta vista de pins en «Les Garrigues de Tortosa». O bé aquest jardí amb estàtues, tan lluminós tan florit.

Oliveras s'ha guanyat moltes simpaties per a ell i per al seu mestre. Ha desvetllat també un viu desig de conèixer les «grisailles» emocionants de Tortosa.

Des del punt de vista literari el més resulta alegre, pintoresc i polític.

UN DOCUMENT CURIÓS

Menú del banquet ofert per l'Associació Internacional de Periodistes acreditats prop la Societat de les Nacions als delegats que assistiren a la Conferència de Locarno. Sabeu qui presidi aquest banquet, primer en la història ja una mica llarga de les conferències de la postguerra? Un català, el senyor Ramon de Franch, corresponsal de «La Prensa», de Buenos Aires. Els comensals eren, no cal dir-ho, la nata i flor de la política europea. Els «àngels» que veïeu a la dreta del menú son: Skrzynski, ministre de Relacions exteriors de Polònia; Vandervelde, ministre de Bèlgica; Briand, de França; Chamberlain. A l'esquerra: Bens, ministre de Relacions exteriors de Txecoslovàquia, Scialoja, cap de la delegació italiana; Stressemann, ministre de Relacions exteriors d'Alemanya i Dr. Luther, canceller del Reich. En Franch que, amb una tenacitat i un talent remarcables ha aconseguit un lloc distingidíssim dins el periodisme internacional, apareix caricaturitzat a la part del menú, cap a la dreta.

Bernard Grasset, l'editor, ens dona un llibre exquisit que conté perspectives rares en una obra femenina: «Les huit paradis» de la princesa Bibesco. A qui volgué sentir l'encís i la beutat de Pèrsia, li diré: llegiu aquest llibre. Però el lector, del nostre tarannà, voldrà remuntar el corrent i voldrà conèixer el llibre anterior d'aquesta autora, un llibre meravellós que porta el títol «Le perroquet vert». La Princesa Bibesco hi ha despès un talent extraordinari.

«Le bureau des rêveries», signat per J. Gignocox et F. Legneux, és un estudi del famós sistema de Law que en el segle XVIII, anticipà la fallida dels Estats que emeten massa paper moneda. Quin paral·lel amb el segle XXI!

La preocupació política rau alguns escriptors. Alguns com Jacques Sindral, mena a través d'una rivalitat masculina — de les més terribles — una intriga política que el porta a imaginar una nova guerra. Títol del llibre: «Mars».

També en aquesta mesada hi ha llibres alegres. La política suggereix a St. Granier i Max Aglion la invenció més estrafolària. Suposen en la seva novel·la que una epidèmia ha tornat

mutts tots els polítics. Ara, imagineu quines peripècies!

Així mateix, a les «Editions de France», «Histoires, Gasconnes» i «Mon curé dans les vignes», dos llibres alegres, rabelesians, molt «gaulois» — o molt gascons, la qual cosa afegeix humor a la farsa. Tots dos són escrits per Eduard Dulac. Fan de bon llegir. I com és costum d'acabar una crònica de París amb un mot sobre la moda, seré secret sense deixar d'ésser eloqüent. Si alguna lectora d'edat madura vol conèixer les interioritats del medi de les grans modistes, si vol veure com es crea la vida de gran luxe de la capital, no té sinó llegir «La courtisane triomphante», el llibre poderós, d'una vida arrossegadora, d'una filosofia intensa, en fi, una obra d'un talent tan sòlid com el de J. H. Rosny, Jeune.

La nostra època és basada sobre el luxe, la follia i la riquesa. Això no ho neguem pas.

Hi calia un novel·lista, un novel·lista, no un escriptor d'escàndol. El tenim aquest, per fi, en la persona de Rosny Jeune. Les «Editions de France» hi tenen un dels millors llibres.

Tot llegint-lo he pensat, a certes pàgines, a En Bertrana.

ADOLPHE FALGAIROLLE

El menjador del xalet

El «hall» amb la seva escala de fusta

EL XALET DE LA MOLINA

D' que l'any 1908 varen iniciar-se a casa nostra la pràctica dels esports d'hivern creiem que cap fet tindrà tanta transcendència com el que s'ha registrat al començ de l'actual temporada amb la inauguració del Xalet de La Molina, que elements del Centre Excursionista de Catalunya — el nostre Club Alpí Català — han bastit a tocar mateix de les excel·lents pendents de Font Canaleta.

Tot seguit de les primeres sortides d'iniciament fetes des de l'any 1909 als Rasos de Peguera i Matagalls, començaren les excursions a la collada de Toses i la aleshores llunyana vall de La Molina, havent-se de fer el viatge des de Ripoll en tartana o altre carruatge per l'estil seguint una carretera que els elements i l'abandó oficial cuidaven de mantenir sempre en el pitjor estat. Malgrat tot l'estol infadigable que va arrelar els esports de neu a Catalunya, s'arrisquen a fer-hi algunes anades i fins i tot l'any 1912 tenien lloc a La Molina els únics concursos que sota l'alt patronatge de la *Federation des Sociétés Pyreneïstes* s'han celebrat a les nostres vessants pirenenques.

Amb tot aquelles delicioses reconades continuen mantenint-se

massa allunyades i de gens com d'accés fins que encara no fa cinc anys un ferrocarril transpirenenc va posar-les a l'abast de tot el jovent de la nostra terra que interessat amb els esports de neu no disposava de massa temps per anar-hi gaire sovint.

Aprofitant aquesta avinentesa i les facilitats que de seguit el Centre va aconseguir de la Companyia Explotadora — trens especials, bitllets reduïts — s'anaren fent cada vegada més freqüents les anades a La Molina fins arribar aviat a les sortides de tots els diumenges i dies festius, que sempre que es compta amb noves de neu reuneixen un gros contingent de participants.

D'aquestes sortides col·lectives va ésser-ne la primera la que es va fer pel mes de març de l'any 1922 quan el tren arribava solament a Toses i siguié precis travessar la foradada, llarga de vora 4 quilòmetres, a peu o bé dalt les petites vagonetes emprades per les obres.

Més endavant i tota la línia en normal servei d'exploració les colles de skiadors eren deixades a La Molina durant el matí i la tarda — massa de jorn — eren tornades a recollir per deixar-les a Ribes o a Puigcerdà en quines poblacions havien de fer nit els molts que no cabien o no trobaven prou

Vista des del xalet

confortable l'antic hospital de La Molina. I així amb l'anar i venir diari fent matí i tarda 20 a 30 quilòmetres s'ha vingut practicant fins fa poc l'esport del ski, i malgrat aquesta colla d'inconvenients ha anat desenrotllant-se extraordinàriament.

Finalment l'aparició del Xalet de La Molina ha lliurat les nostres colles d'aquella servitud i des d'enguany hom pot trobar-se instal·lat arran mateix de les millors pistes, sentint-se voltat de totes les comoditats que en plena muntanya podria reclamar el més exigent. Ara fa dos hiverns la molta gent que anava a La Molina amb prou feines si es fixava en un casal gran i de ferma estructura però inacabat que existia ben prop de les primeres pistes de Font Canaleta.

A alguns dels que es preocupaven en trobar la solució de posseir un estatge propi en la mateixa Molina va plaure'ls aquell edifici i l'examinaren amb atenció. Poc després en època de neus anaren fins allí tècnics i arquitectes i En Josep Danés, que tan bé coneix els problemes de l'edificació a l'alta muntanya, enllestia aviat el projecte. Pel mes de maig d'aquell any 1924 es constituïa l'entitat Xalet de La Molina, Societat Limitada, integrada per elements del Centre Excursionista de Catalunya, i amb la sola finalitat de reunir els cabals de dur a terme en el més breu plaç possible aquella obra.

El 23 de juliol reunits ja els primers cabals, es firmava l'escriptura de compra de l'edifici i les obres es començaren tot seguit portant-se amb gran intensitat fins que a darreries de l'any les fortes glaçades i més tard les nevades obligaren a suspendre els

treballs. Durant la primavera, estiu i tardor s'hi ha treballat de valent en tots els aspectes i solament així ha estat factible que just en començar aquesta temporada de neus el 6 de desembre el xalet encara no enllestit en tots els seus detalls pogués obrir les seves portes i donar acolliment als moltíssims col·laboradors que havien contribuït a la seva realització. El Xalet de La Molina es compon de planta baixa i de tres pisos. Abaix hi ha el menjador amb cabuda per més de vuitanta

persones; l'hall, guarda-skis, la cuina, office i les calderes per la calefacció i pel sumistre d'aigua calenta.

En els pisos primer i segon hi estan distribuïdes les habitacions, de dos, tres i quatre llits amb un total de vuitanta llits. Cada habitació té el corresponent radiador de la calefacció i un lavabo amb aigua freda i calenta.

En el tercer pis agrupades de vuit en vuit s'hi estenen quaranta lliteres i són un bon recurs pels dies de major aglomeració.

Hi ha encara un edifici anexe amb els safareigs, carboneres, dipòsit per les provisions; quadra pel cavall i hom preveu la necessitat de fer noves edificacions complementàries, començant per la d'una capella a quin fi es recullen ja donatius.

Aquí teniu exposada tota aquesta obra del xalet. El mèrit de la mateixa a qui pertany? Als que s'han posat davant i l'han dut a terme sense defallir un sol moment. És clar que en tenen una part, però l'altra, la més important és deguda a l'ajut, que per moltíssimes persones, per gairebé tota la gent de casa nostra s'ha donat a una obra que tan bé havia de fer quedar-nos en aquest nou aspecte.

Una excursió a través de les pistes

Les minúscules taques dels esquiadors en la vasta blancor de la neu

A CHAMONIX

El comitè de patinatge (Jungbluth i Asselmann) a la vila dels 500 metres

Al cost de les serioses proves dels grans patinadors, els petits no estan inactius: a les nits s'entrenen a la luge

ELS ESPORTS DE NEU I DE GLAÇ A LES REGIONS ALPINES: DAVOS I CHAMONIX

MADemoiselle BARBERY
campiona de figures en el concurs de patinatge

SKUNABB (finlandès)
guanyador de la cursa dels 500 metres i dels 5.000 metres en el campionat de patinatge sobre glaç

MARCEL FOLLIGU
Un salt amb skis mitjançant trampolí

A DAVOS
Una fase del match
Bèlgica-Espanya en el
Campionat d'Europa
d'Hockey

Dels concursos de skis celebrats durant aquest hivern a la Molina, cada dia més pròxima a Barcelona

El gust dels esports de neu tendeix a consolidar-se sota el patronatge del benemèrit Centre Excursionista de Catalunya

En Josep M.ª Folch, amb un somriure ioiós i encoratjador, es prepara per donar la sortida als corredors

*A la part esquerra:
La senyoreta Dolors Marnet ex-campiona de tennis, que calça els skis amb excel·lent estil i destresa.*

*A la part dreta:
La senyoreta Antònia Guarro té la bondat de deturar-se davant l'objectiu.*

Una parella de skiadors davallant per les pistes de Pont Canaleta

La senyoreta Pilar Duran en plena cursa, mira no sense emoció, les pregoneses de la vall

El match Suïssa-Txecoslovàquia en el campionat d'Europa d'hockey sobre gel

El match Suïssa-Itàlia en el mateix campionat

UNA POTA A CADASCU

Amalik, Domba, Haton i Fakim, els quatre associats de l'oficina d'exportació, exploraven, com cada nit, el cobert de bambú on s'amuntegaven llurs mercaderies. Es contemplaven consternats. Diverses bales de cotó, nombrosos sacs de arròs, perforats per traus irregulars, deixaven fugir o bé escampar-se llur contingut. Els rosegaïres pul·lulaven. S'imposava l'adquisició d'un gat.

En llur contrada, era prou rara aquesta mena de petits tigres domèstics. Sortosament, Amalik en sabia un de posat en venda en el port.

Una hora més tard, havent ell tornat amb l'animal de pell amorosa que havia de desempal·lar-los de llurs enemics, i havent-li els seus tres companys lliurat, per torn, el quart de la suma emprada, el prudent Domba s'informà de quin seria el propietari del gat en el cas que Nianka, la divinitat malfact, sembrés entre els seus amics i ell grana de discòrdia. Bo és de prevenir-ho tot.

L'avar Fakim reflexionà: àdhuc eventualment, li arrencava l'ànima de perdre diners. El tímid Haton estava, ell, a punt d'abandonar sos drets. Però Amalik, sempre autoritari, decidí: el gat no podia destruir els rosegaïres sinó percaçant-los. Per consegüent no era bo per a res sense les seves potes. Ells eren quatre: esdevindrien, doncs, propietaris cadascú d'una pota, la qual, per a evitar tota error, portaria el seu nom.

Tot seguit, damunt el sol atapeït de l'ofrena conciliadora de les faves negres, prengué Amalik la pota dreta de l'espatlla, Fakim la de l'esquerra, Domba la primera de la cuixa i Haton la darrera, els quatre comerciants, amb la mà closa juraren per la clement deesa i el déu terrible de respectar el pacte clos.

Feia ja mantes llunes que el gat feia carnatges en el magatzem, tot llepant-se els bigotis en mig d'hecatombes de ratolins romputs. I mai més, en llur visita del vespre, no trobaren els seus senyors davant llurs passes la blanca grana de l'arròs, escampada com les perles o els flocs lleugers del cotó nevut.

Tanmateix, però, un matí que el tornado ombrava el cel com un mal averany, els quatre comerciants que s'havien avesat a l'amable miol amb el qual els saludava llur gat, foren tots sorpresos, en arribar al magatzem, de no sentir-lo. El cercaren i el descobriren, dins un recó tot sangonent.

Durant la nit, llur fidel guardià devia ha-

ver lliurat una terrible batalla amb una grossa rata, que l'havia mossegat cruelment.

— És la pota esquerra de la cuixa, la ferida — declarà Amalik.

— És la meua pota — confessà tímidament Haton.

— Aleshores, a tu et pertoca de guarir-la. I si la nafra s'emmetzina i el gat mor, ens hauràs de pagar una indemnització.

L'animal invàlid fou menat a casa d'un bruixot savi en l'art de guarir tots els mals; el destre vell féu amb plantes macerades en aigua de foc, un primer embenament. Haton havia de renovellar-lo tres cops cada dia, i ben aviat el gat retrobaria l'ús del membre ferit.

Febrosenc, s'adormissava damunt els embalsams més flonjos. No eixia del seu abatiment sinó per a arrossegar-se cap els camàlics negres al moment que ells, abans de la migdiada, preparaven llur magre dinar. I Fakim, enutjat pel perjudici esdevingut, parlava no menys que de fer apel·lació al jutge.

Però el sisè dia, mentre que, a l'eixida, el foc de bambú espeternegava alegrement entre les dues pedres de la llar i, enfragada damunt els tres-peus de bronze la marmota semblava sacsejada per alegres esgarriances, una guspira anà a caure damunt el membre endanyat de la bèstia malalta. L'embenament alcoholitzat s'inflamà tot seguit. La malhaurada mixa, paorosa i cremada, fugí en bots afollats, tot portant com una

encesa falla la seva pota a través de les bales de cotó.

Amb l'ajut dels indígenes que treballaven en el magatzem, els quatre associats es multiplicaren per a aturar l'incendi. Ai! un cop ofegades les romanalles per la inundació de les carbasses omplertes al pou veí, els dissipats comerciants hagueren de reconèixer que, a desgrat de la rapidesa dels socors, el foc havia consumit més de la meitat de la mercaderia preparada per a la tramesa a Europa.

No volent cap d'ells un repartiment equitatiu dels perjudicis, esclatà una discussió violenta. I ella els conduí, amb les paraules d'odi en els llavis, davant el jutge, per tal de sotmetre el cas a la seva irrevocable sentència.

— És la pota d'Haton la causant del malastre — concloueren, un cop exposat el litigi, Fakim, Amalik i Domba. És, doncs, Haton qui, amb la seva part d'associat, ha de refer-nos de les pèrdues que sofrim tots tres per la seva culpa.

— No, no — protestava Haton amb l'exaltació exagerada dels tímids, — aquest gat no és pas més cosa meua que vostra! Ens feia servei a tots, i per bé que jo hagi volgut tenir comptat de la meua pota, no hi cap raó d'indemnitzar-vos perquè el cap del gat, que pertany a tots quatre, s'hagi afollat i li hagi fet propagar l'incendi.

El jutge, que fins aleshores els escoltava sense dir cap paraula, els imposà silenci:

— No us fa vergonya de perdre així el respecte de vosaltres mateixos?... Veu's aquí la meua sentència: Ja que cada un de vosaltres reivindica la propietat d'una pota, cal que cada un suporti les conseqüències de les accions d'aquesta pota... La pota d'Haton, malalta com estava i incapaç de moure's, tot i ardent, no ha pas pogut escampar l'incendi.

Són les tres potes vàlides les que han permès al gat de llençar-se damunt les bales de cotó. No és pas, doncs, la pota d'Haton la que ha causat el dany, sinó les potes de Fakim, Domba i Amalik. Contràriament a llurs preteses, Haton no deu res a sos associats, però aquests tenen l'obligació, tots tres, d'indemnitzar-lo, pel dany que llurs tres potes li han causat... El que és dit, és dit. Aneu!

DANIEL RICHE
(trad. BELLAVILA)

Esports de neu a Davos

PELS OLIVERARS MALLORQUINS

FRAGMENT DEL LLIBRE «EL GRIS I EL CADMI»,
DE PUBLICACIÓ IMMINENT

HAVEM marxat, de bon matí, amb la caravana de dones i d'infants cap als oliverars.

Els arbres esgraonats omplen, gairebé, tots els tossals; s'estenen, gairebé, per totes les muntanyes.

La vall de Sòller, plena de tarongers, al bell mig.

Fa un dia clar. En el cel no hi ha un sol núvol. L'aire és d'una frescor picant.

Anem pujant costa amunt, marges amunt, corriol cabreny amunt.

Molts d'aquests olivers tenen, segons sembla, més de dos mil anys. Daten, alguns, dels colonitzadors romans. Són uns veritables monuments.

Monstruosos i bellíssims, alhora, entortolliguen, serposament, llurs soques i llurs arrels d'una manera fantasmagòrica, titànica, dantesca.

Són d'una plasticitat extravagant extraordinària, d'una artística horror única.

Amb unes canyes llargues fem caure les olives de l'arbre.

Rosa de sa Torra, la nostra veïna, de braços bruns d'estàtua i de perfil estilitzat d'estampa persana, va cantant, mentrestant, una lenta i dolça cançó.

S'omplen els cistells.

Acompanyem, també, els collidors i col·lidors d'olives en la llur davallada.

Els muls i les someres van al davant amb les senalles negres que traspuen.

Detant en tant, cauen unes gotes espesses, daurades, que enlluenten les pedres grises, els còdols ocrosos del camí.

L'oliva d'aquelles contrades és una oliva negra excel·lent, molt polposa, molt plena de suc.

Un dels collidors aixafa entre les ungles dels seus dos polzes un d'aquests fruits per a demostrar-nos el seu grau d'oliositat.

Arribem al molí d'oli, a la *tòfona*, que en diuen a Mallorca. Hom usa allí encara els procediments més primitius. L'enorme pedra cilíndrica, moguda per un pobre cavall benat d'ulls, que va donant voltes i més voltes...

De la *tòfona* en surt, aleshores, una olor

L'autor d'aquest article assegut vora les oliveres mallorquines

acre especial. Una olor grassa. Una olor, diríeu, que alimenta. Alguns cistells d'olives s'escapen, tanmateix, de la tritració.

Unes doniques se n'apoderen, i amb unes mans llestes van posant les olives en uns bocsals de vidre verdellós o en unes àmfores pàl·lides d'argila, plenes d'aigua amb sal, a la qual afegeixen un ramell d'herbes boscanes i uns quans trossos de *banyeta* o bitxo coent.

Aquestes olives, escaientment preparades, eren les olives que, moltes tardes, ens menjàvem per berenar, amb una groguinosa llesca de pa desalat, amb un tragueta de vi moradós al darrera.

Oh! benamats olivers de Mallorca!

A la vostra ombra clara, què hores i hores hi tinc passades, amb un llibre a la mà — entre les pàgines del qual hi posava jo sempre algun brot de la vostra fulla fina — o, ajegut, contemplant, a través del gris i de l'argent de les vostres capçanes, la purtat inefable del cel blau...!

JOSEP MARIA JUNOY

Sol i sardanes és la divisa des amics d'aquest indret exquisit, curull de gent a la sortida de les darreres misses

ELS MIGDIES DE DIUMENGE AL DESERT DE SARRIA

Un trio de passejants que porten el pas amb un ritme unànime

Els arbres pelats del «Desert» verament

Tres germanes conscients de la presència de l'objectiu fotogràfic

desert, donen una impressió hivernal

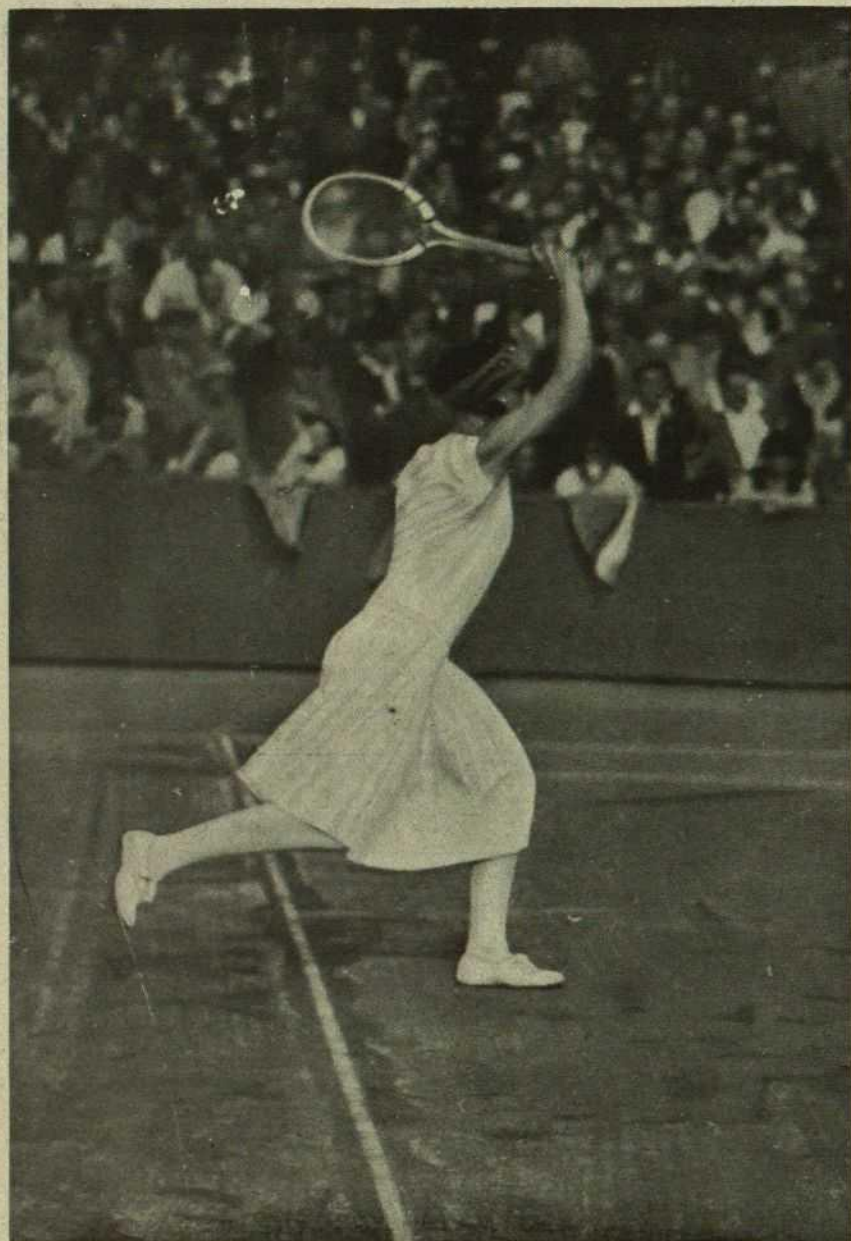
Fent rodona o marxant amunt i avall, els adeptes del «Desert» de Sarrià constitueixen una «potinière» on les confidències i el flirt tenen lloc predilecte

L'HORA DEL TENNIS

Tots els esports tenen la seva hora: la del tennis ha estat fa pocs dies amb motiu del sensacional partit jugat a Cannes, entre Susanna Lenglen, francesa i Miss Wills, americana. La victòria de Susanna li confereix de nou el cobejat títol de campiona del món i de «Queen of courts».

Miss Wills, la jove campiona d'Amèrica, té un llapis gairebé tan àgil com la seva raqueta: el dibuix que reproduïm és fet per ella mateixa.

Susanna Lenglen, en el seu renomnat partit contra Miss Wills

Miss Kitty Mac Kane, la millor jugadora anglesa que, durant una «tournée» per Sud-Africa, acaba de casar-se secretament amb el capità de l'equip.

EL BALANÇ DE LES

WILLETTE

DURANT uns dies, els diaris han dut el nom del dibuixant Adolf Willette. L'han dut amb aquell motiu que no falla: el motiu de la mort.

Qui era Willette? Un artista empetat de Pierrot, nom que ell mateix usava sovint per signar els seus escrits. En ell confonien l'esperit funambulesc de Bauville i el sentimentalisme — avui tan passat de moda — de Mürger. Amava i detestava per raons força inesperades. Detestava Marat perquè era lleig, però s'enternia amb el revolucionari Fabre d'Englantina perquè tenia una figura elegant i duia un nom eufònic.

Willette era xauvinista; exagerat en el sentimentalisme patriòtic, exagerat i cridaner. La seva obra és una de les més riques en fantasia que podeu concebre. Dibuijar va ésser la seva passió cabdal, tot i que el vi i l'amor li havien robat tantes hores.

JOAN JUNQUERA

Els artistes catalans a París que s'obren pas i que triomfen fan ja una colla envejable. Recordem el Pavelló de Catalunya a les Arts Decoratives, la selecció de joves artistes catalans que exposaren amb èxit al passat Saló de Tardor, els concerts dels nostres músics de primera fila que han triomfat als teatres de la gran ciutat del Sena. Els diaris francesos i la premsa catalana s'ocupa sovint dels nostres artistes que vénen a París a lluitar, a estudiar i a consagrar-se en mestres de l'art. Hi ha un artista català, però, un músic mestre del violí. Joan Junquera, el jove violinista director de l'orquestra del gran Cafè

Joan Junquera, violinista

Adolf Willette, mort fa poc a París

A. Schneeberger

de l'Etoile de París. Abans de venir a París havia tocat en l'Orquestra Simfònica, en la de Pau Casals i havia estat primer violí de l'orquestra del gran teatre del Liceu.

CONTISTES CATALANS EN FRANCÈS — París, febrer

La literatura catalana a França aconseguí un èxit veritable quan el senyor A. Schneeberger publicà la seva *Anthologie des Poètes Catalans* en l'any 1922. En aquella obra, que merescu grans elogis de la crítica literària parisenc, s'analitzava

LLETRES I LES ARTS

profundament la història de la nostra Renaixença i s'estudiava el seu desenrotllament fins als moments de l'època actual, en què la poesia catalana sembla haver arribat a un grau de plena vitalitat. La tasca de l'il·lustre escriptor A. Schneeberger donà els seus fruits, i els poetes catalans traduïts al francès foren incorporats al grup selecte de literats que han merescut l'honor de la traducció. Però A. Schneeberger es donà compte que mancava completar la interessant antologia literària que tan falaguer començament tingué amb la traducció dels poetes catalans, i decidí emprendre una nova antologia on cabessin els prosistes, que de la Renaixença fins als nostres dies, han enriquit la literatura catalana. Poetes i prosistes, avui dia, ja tenen la seva antologia.

Quan el senyor Schneeberger estava encara treballant en aquesta segona antologia, vaig tenir ocasió de parlar-li llargament i em va explicar les seves impressions sobre els nostres escriptors contemporanis. La nova prosa catalana — em deia — és fresca i vigorosa com la seva joventut ho exigeix. Seria difícil de trobar un altre cas de vitalitat literària com el de Catalunya, perquè aquesta nova prosa catalana no data de més enllà dels darrers trenta anys del segle passat. I és que les plantes per créixer ufaneses, radiants i fortes, no sols necessiten que la terra sigui fecunda i ben llaurada, sinó que cal que la llavor sigui ben sana i que els cultivadors la conreïn amb tot l'amor. L'obra d'expansió de la nostra literatura a l'estranger ha guanyat, doncs, un altre lloc preminent.

DOMÈNEC DE BELLMUNT

Frederic Longàs, un exquisit pianista

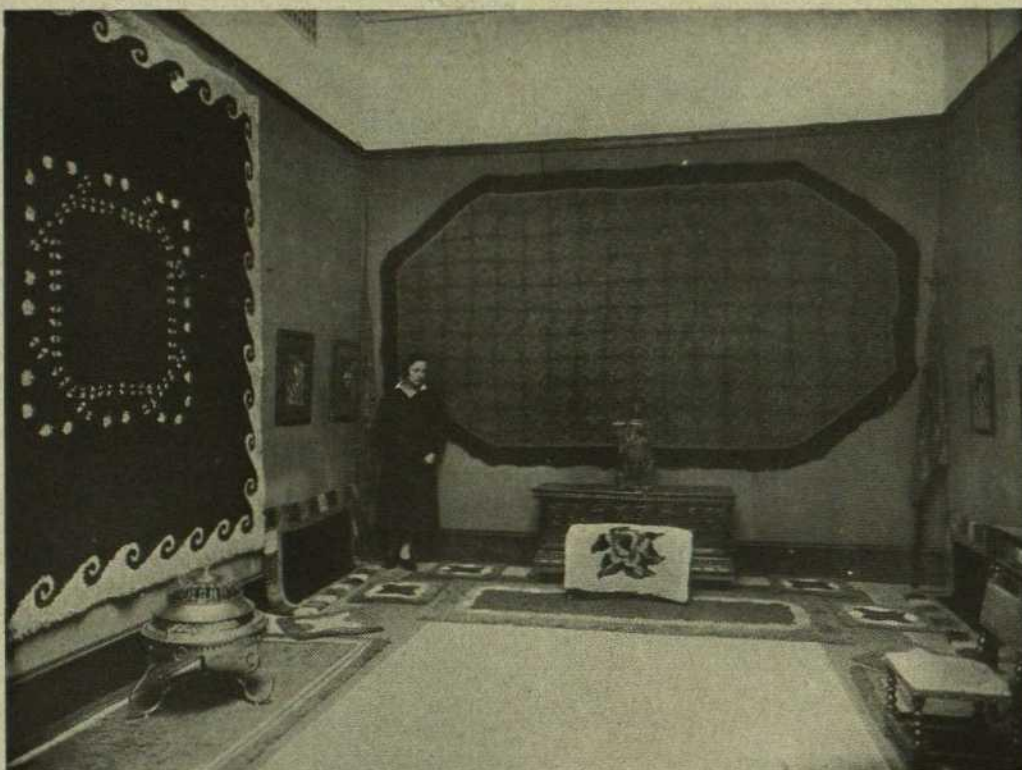
LA CAMBRA DELS INFANTS

De mica en mica, la nostra cara ciutat de Barcelona va perdent el seu encarcament provincial i assimila, barrejades, les bones coses i les dolentes que circulen pel món. Una recta intel·ligència del nostre ofici ens hauria de dur a comentar les unes i les altres, curant, de passada, d'assenyalar a quina de les dues menes pertanyen.

Ara ens trobem davant d'una cambra d'infants decorada pel jove dibuixant Miquel Cardona, més conegut pel seu pseudònim: Quelus. És una cosa gentil. Aprofita la lliçó de simplicitat

que donen constantment els anglesos i els ianquis, no oblida pas el caràcter pràctic i còmode que ha de tenir un lloc destinat als jocs infantívols, però alhora pobla els frisos d'un bé-de-Déu de figures del país, resoltes amb una simpàtica desimboltura.

La cambra d'infants que potser encara sembla un luxe extremadíssim — abans cal pensar en la sala de música i en la sala de rebre, veritat? — si ho mireu amb els ulls nets de prejudicis veureu que és una de les primeres coses que cal implantar a una casa ben regida. El nostre segle, continuant el concert iniciat del passat, no es resigna a concebre els infants com unes bestioletes mig adorables, mig avorribles. Troba lleig i poc generós de recolzar-se en la ignorància i les indiferències dels in-

Madame C. Pajolà entre les catifes que exposà recentment i que acrediten alhora el seu bon gust d'artista i la seva habilitat d'artífex

fants davant els problemes de l'higiene i de l'estètica, per condemnar-los a passar tot el dia dins la cambra més disgraciada de la casa.

A quantes llars barcelonines que compten amb un excel·lent menjador, una no menys excel·lent sala de rebre, un deliciós *boudoir*, amb llit turc, lampada de peu, coixins a dojo i bibelots a desdir, hom consent que els infants juguin en una cambra on s'acumula la roba per planxar, els armaris dels mals endreços, els coves, les parets nues o plenes d'estampes innobles?

Afortunadament, en aquest ordre com en molts d'altres la reacció ha començat amb vigor. Els infants adquireixen la gran importància que els pertoca. Hom s'esforça a voltar-los d'una atmosfera graciosa que de bell antuvi els ensenyi sense mots la lliçó de la simplicitat i de l'ordre.

Ara només cal que, col·locats dins d'aquesta tendència, els pares del nostre país no creguin que n'hi ha prou de combinar, amb l'auxili d'un bon artista, una bella cambra d'infants perquè aquests creixin en la temor de Déu i en la cortesia dels homes.

La puericultura integral és una ciència bon tros més difícil i en la qual qui no hi posa l'ànima, hi posa ben poca cosa.

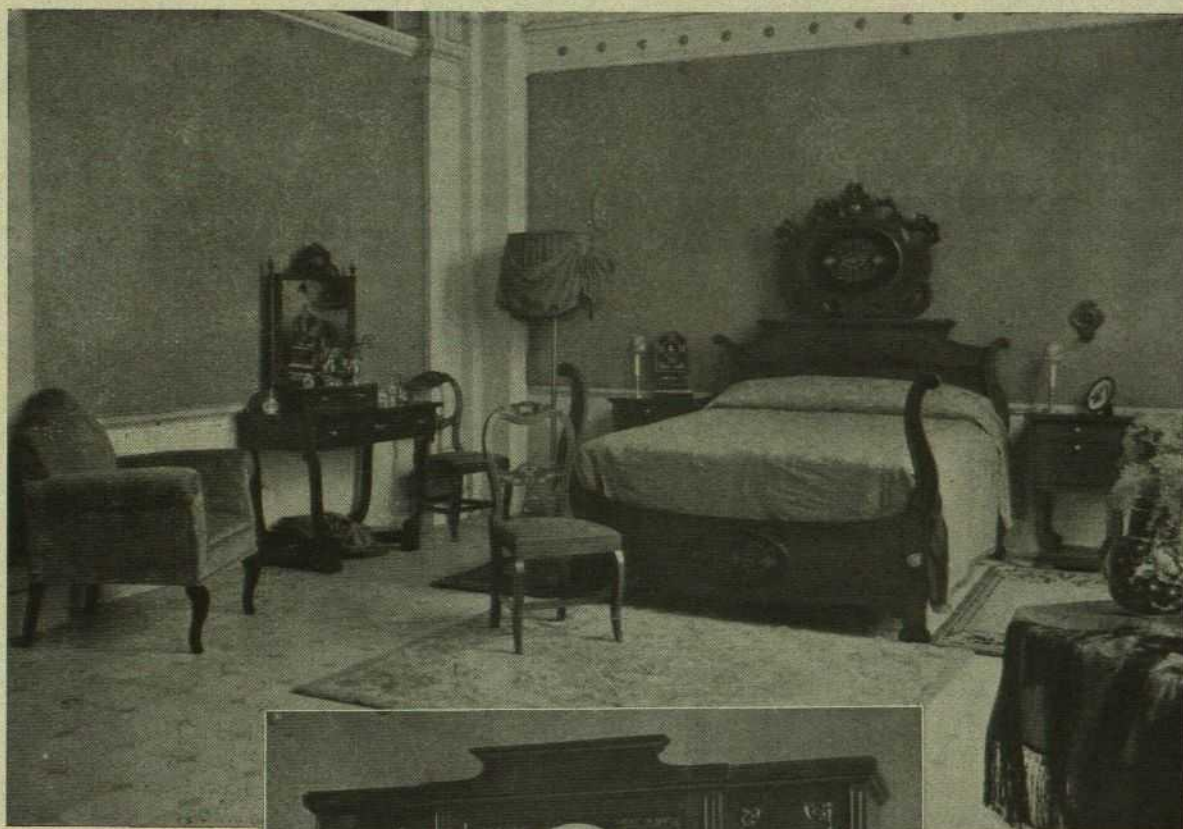
La cambra d'infants dels Srs. G., decorada per Quelus

Plafó decoratiu pintat per Quelus

Un altra plafó pertanyent a la mateixa cambra infantívola

JOAN BUSQUETS

El conegut moblista del Passeig de Gràcia ens ofereix avui una cambra d'estil barroc, resolta amb una sobrietat i una elegància admirables. — Partint dels nostres models indígenes, els mobles de les riques masies del setcents, cada dia més difícils de trobar puix que els llaminers d'antiguitats cuiten a emparar-se'n, el moblista Busquets ha projectat un llit, un tocador, unes tauletes de nit que escauen perfectament a un interior català. — El vell es pot fer nou—sols cal la discreció i el tacte d'un bon moblista per tal d'aconseguir aquest petit miracle.

DUES DONES

EN sortint de casa de la senyora Teresa Auquetin, el senyor Gaston Laubier sentia una joia tan viva que li semblava que els anants i vinents la hi devien llegir a la cara. Teresa l'estimava... Sí, aqueixa dona encisera, intel·ligent, tan alegre, tan bona, que ell de tant de temps adorava, l'estimava i consentia a casar-se amb ell, que li passava a ella de quinze anys, que era vidu i que tenia una filla gran i casadora.

— Cal que li anunciï el meu casament — es va dir, tot pensant en aquesta; i per a desempallegar-se tot seguit de la vaga, inconscient angúnia que li causava aquesta perspectiva, prengué el camí de casa seva.

— Hi és la senyoreta? — digué a la cambrera. — Pregueu-li que vingui a parlar-me.

El senyor Laubier, en el seu despatx, tot esperant la seva filla, s'acostà al mirall per a contemplar-s'hi, no pas sense complaença. Teresa l'estimava. Sembla tot just de quaranta anys. — La felicitat us rejoveneix.

— Papà, em necessites?

Una noia rossa, prima, de cara regular i fina, d'ulls grisos i aplomats, acabava d'entrar. El senyor Laubier va girar envers ella.

— Sí, Berteta — va dir d'un to alegre. — Tinc una notícia a dar-te, una gran notícia...

— Una gran notícia — va repetir. — Una bona notícia, filla meva... No l'endevines?... Vegem, un dia o altre et casaràs, ben segur... Jo em quedaré ben sol en aquesta casa... I fins i tot, si no et casassis de seguida, la vida serà força més agradable aquí, per a tu com per a mi... En una paraula, petita meva, em tornaré a casar...

Va fer una pausa. La senyoreta Laubier no va pas respondre immediatament. Per un moment, havia clos els ulls; la seva cara s'havia endurit.

— Pare — va articular al capdavall amb freda veu, — si hi estic de massa, sota aquest sostre m'allunyaré.

El senyor Laubier en fou desconcertat. La seva filla, fins a aquell dia, havia estat per a ell una criatura insignificant. De cop i volta, amb una

sola frase, amb la seva entonació, amb la seva mirada, acabava de revelar-se. Ja no era la seva filla Berta qui era al seu davant, era una dona; la seva dona, la seva primera dona, Matilde, morta ara feia cinc anys, després d'haver fet pesar damunt d'ell, per espai de quinze, el més paorós despotisme. La seva filla la retrobava tota sencera, amb la seva veu tallant, els seus ulls implacables, les seves frases breus i les seves amenaces dramàtiques. La incomparable capacitat de duresa, de maldat, d'egoisme que hi havia en Matilde, la reconeixia en Berta. Es va estrèmir. S'havia doblegat tant davant la mare, que no es va atrevir a comandar a la filla que prengués un altre tò.

— Berteta — li féu dolçament, — estàs equivoda. La teva futura madrastra, és una dona jove encisera, que tu coneixes, que t'estima molt, que serà per tu a la vegada una mare...

— Ah! no diguis aqueixa paraula: és blasfemar, — interrompé Berta.

— Que serà per a tu una germana i una companyera... la senyora Teresa Auquetin, que consent casar-se amb mi...

Però és una divorciada, veritat? — demanà Berta, deslligant bé les paraules del seu pare.

— Sí. — El senyor Laubier havia tingut un petit gest d'impaciència. — Sí. La senyora Auquetin ha estat durant quatre anys molt desgraciada amb un home indigne d'ella. Es una dona encisera, suau, bona, intel·ligent i que mereix ésser feliç... En serà, em penso, al meu costat... al costat nostre, Berteta. Tot seguit que la coneixeràs, millor l'estimaràs.

— No tenia pas altra cosa a dir-me, pare? — Tot interrompent al senyor Laubier, Berta s'havia alçat. Eixí glacialment.

Tot sol el senyor Laubier, restà per un moment astorat. Després va posar-se a dir imprecacions com feia en altre temps quan Matilde en acabat d'una d'aquelles escenes tranquil·les i insolents per a les quals era nada, s'havia allunyat.

La senyoreta Berta Laubier, no s'apartà gota de l'actitud adoptada al primer anunci de la nova unió del seu pare. Ja no anomenà sinó «pare» al senyor Laubier, i li parlà de «vós» amb una ostentació freda. Amb ostentació també rebutjà durament i polidament les amabilitats sinceres de la senyora Teresa Auquetin. Quan aquesta s'hagué convertit en senyora Laubier, Berta assumí dins la casa paterna l'aspecte d'una fantasma reprovadora. Sempre tranquil·la, sempre gèlida, silenciosa i digna, compareixia a taula i a les recepcions, i participava de les eixides com

una estrangera obligada a sofrir en casa d'altri una existència incomportable. Demés, havia tingut l'enginyo-

PAFFI
26

sa idea d'augmentar amb totes les seves forces la seva semblança amb la seva mare, pentinant-se com la difunta, segons les fotografies que omplien la seva cambra, esdevinguda santuari. Això no era pas agradable ni per la nova senyora Laubier ni pel senyor Laubier.

— Prou! — declarà ell un dia a la seva muller. — L'enviaré a la província, a casa de la seva tia àvia, a aquesta carregosa.

— No, us ho prego — va protestar Teresa; — no vull tenir el posat d'una madrastra injusta i tirànica, que treu de casa seva els fills d'una altra... Ja la gent conta que la vostra filla hi és desgraciada aquí...

— Això és el summum! Essent ella qui...

— S'assembla molt a la seva mare, veritat? — observà Teresa, després d'una pausa.

— Sí, molt, — digué el senyor Laubier, amb les dents apretades.

— Pobre amic, que desgraciat deveu haver estat! — de por no digué Teresa, però tingué la caritat de callar-s'ho.

— Cal-dria casar-la, — va fer.

— Sí, en efecte, això és — aprovà el senyor Laubier ple d'esperança.

Aquesta esperança no va realitzar-se pas. Berta metòdicament, secament, refusà tres pretendents consecutius.

— Déu meu! vol quedar fadrina! — es digueren aterrats el seu pare i la seva madrastra.

Res d'això. Algunes setmanes després de l'últim refús, un matí el senyor Laubier, trasbalsat, entrà a la cambra de la seva muller.

— Berta! — cridà.

— Què? — interrogà, esparverada la senyora Laubier.

— Se n'ha anat... Sí, a nit passada... S'ha fet robar. La cambrera, que no l'ha trobada, acaba d'advertir-me... I abans d'anar-se'n ha deixat una lletra... Diu que no pot suportar més la seva existència aquí, sota aquest sostre on és de massa. I tot de paraules sonores i frases inflades i insolents... En haver allargat la lletra a la seva muller, el senyor Laubier caigué sobre un seient, amb el cap entre les mans, tot barbotejant: — Es insensat!... qui hauria pogut creure...

— Es, doncs, amb Herfenille que se n'ha anat — digué la senyora Laubier, en acabar la lletra.

— Sí amb aquest impertinent, aquest trampós en el joc, aquest canalla tacat per cent històries terribles. L'ha escollit expressament. Volia embrutar-nos amb un escàndol complet. Es per això que havia refusat casar-se... Volia la venjança...

Callaren tots dos. Es miraren. Cadascú, sense dir-ho, es demanava si verament Berta, en fugir d'aquella manera, havia aconseguit de venjar-se, i si la seva fuga, per escandalosa que fos, no era preferible per a ells a la seva presència.

El senyor Laubier, tanmateix, no pogué contenir un sanglot.

— Es abominable — gemegà... — la meua Berta! Era ben odiosa, però era una criatura... encara no té vint anys... I saber-la en mans

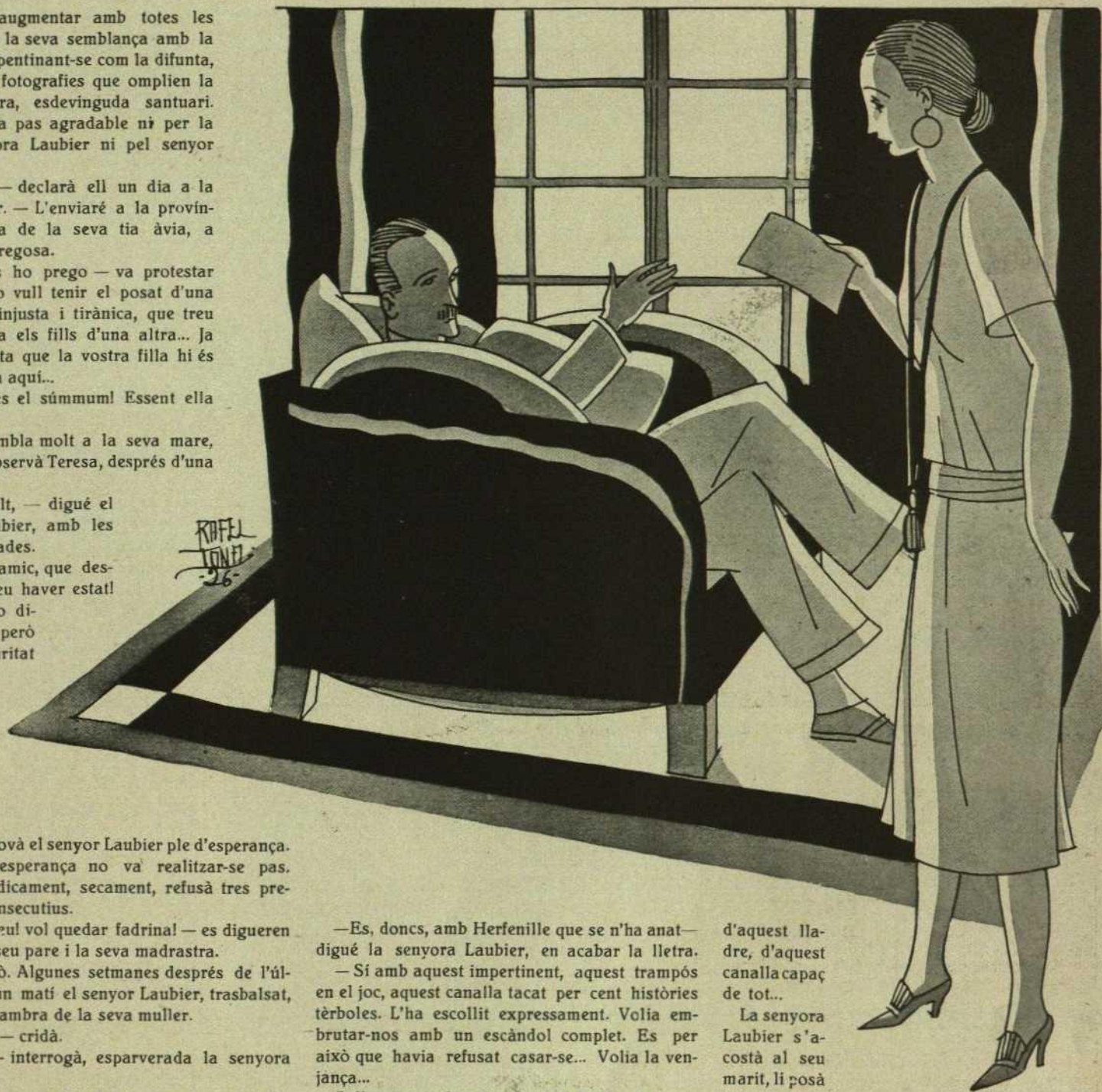
d'aquest lladre, d'aquest canalla capaç de tot...

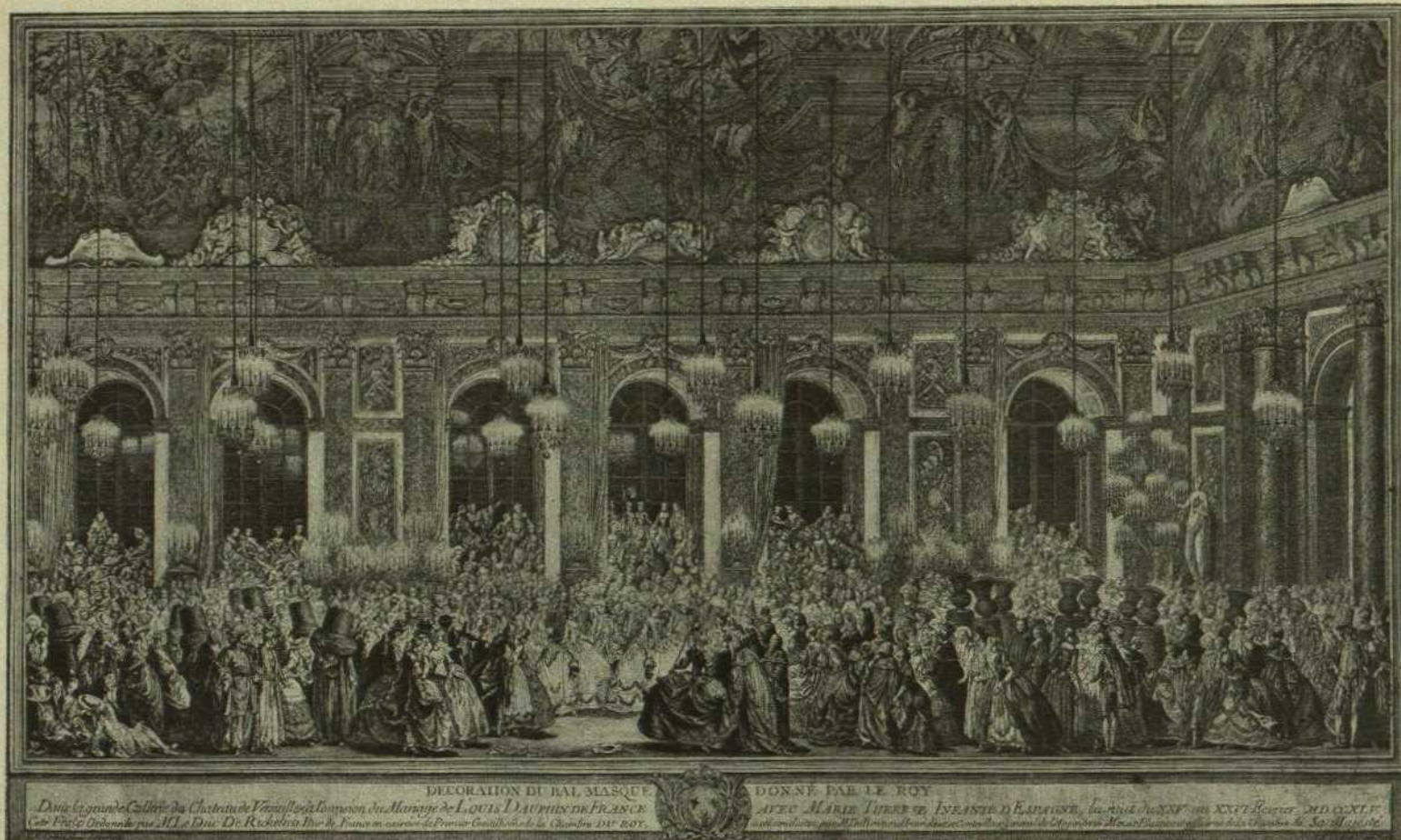
La senyora Laubier s'acostà al seu marit, li posà la mà damunt l'espatlla.

— Pobre amic — li digué, — sou d'una gran bondat, i comprenc la vostra pena, la vostra angouxa... Però tranquil·litzeu-vos, reflexioneu... No és per ella que cal plànyer, us ho asseguro... és ell.

FREDERIC BOUTET

(Trad. Beliafila)

Un ball de disfresses, donat pel rei Lluís XIV, en temps de Madame de Sevigné. (Gravat de l'època)

MADAME DE SEVIGNÉ

França ha celebrat sense gaire estrèpit el tricentenari de la Marquesa de Sevigné, l'aristòcrata que amb el seu epistolari privat ha esdevingut un dels models universals de la gràcia femenina. Val a dir, que l'estrèpit no s'hauria vingut gens amb la mena de glòria que gaudeix aquesta dama, discreta gairebé en tot, llevat en l'exageració del seu afecte maternal. El seu epistolari del qual només ens ha pervingut una petita part (petita part que omple uns quants volums), conté principalment cartes de la mare que viu a la cort a la filla que viu a Provença en el castell del seu marit. Res més admirable que la gràcia i la vivacitat amb que Madame de Sevigné recrea per a la seva filla el món fastuós que la volta, amb totes les seves misèries i xafarderies no menys que amb llurs grandeses.

A Mme. de Grignan

Livry, Dijous Sant 26 març (1671)

Si jo hagués plorat tant els meus pecats, com he plorat per tu, tots aquests dies que he romàs a Livry, em trobaria en estat de gràcia, per celebrar les Pasqües i el jubileu. He passat aquí el temps que havia resolt, i de la manera que m'havia imaginat, llevat del teu enyorós record, que m'ha turmentat més del que jo hauria previst. És un trist privilegi això de tenir una imaginació viva, qui es representa totes les coses com si encara fossin. Amb ella, hom pensa a tota hora lo present, i quan hom té el cor així, com jo el tinc, arriba a morir-se'n. Jo no sé pas com fer-ho, per escapar-me de tu. La meua casa de París em cau damunt cada dia més, i Livry em desespera. En canvi serà per un esforç de memòria que tu et recordes de mi. La Provença no està gens obligada a retornar-me a tu com aquests paratges on sóc, n'estan de retornar-te a mi. He trobat una mica-mica de

Madame de Grignan, filla de la Marquesa de Sevigné i el seu corresponent habitual

conhort dins la tristesa que ací he tinguda: una solitud gran, un silenci gran, un ofici de Tenebres destrament cantat, un dejuni canònic, una bellesa dins aquests jardins que t'encisaria. Tot això, m'ha complagut en gran manera.

No havia estat mai a Livry per Setmana Santa. Pobra de mi, com t'he enyorada! Encara que a tu no et pesi la solitud, un sojorn ací t'hauria fet venturosa. Cal que me'n torni a París; hi trobaré lletres teves, i demà vull assistir al sermó de la Passió del Pare Bourdaloue o del Pare Mascaron. Ja saps, filla meua, com sempre m'han agradat els bells sermons de Passió. Adéu, ma filla dolça; finiré aquesta lletra a París. Ve't ací el que puc contar-te de Livry. Si, hagués tingut la força de voluntat de no escriure't res, i de fer un bon sacrifici a Déu de tot quan he sentit, valdria molt més que totes les penitències del món; mes per comptes de fer-ne bon ús, he preferit consolar-me, parlant-te'n. Oh, ma cara filla! Com és ben feble i miserable tot això!...

A Mme. de Grignan

París, Dimecres 1 abril (1671)

Sóc tornada ahir de Saint-Germain: Hi era amb Mme. d'Arpajon. El nombre dels que em demanen noves teves, és tan gran que es pot dir que són tots els que componen la cort. Penso que és cosa falaguera veure com la reina s'atansa cap a mi, i em demana amb interès noves de la meua filla i de la seva aventura del Ròdan. Vaig regradar Sa Majestat l'honor que et feia de recordar-se de tu. Ella que reprèn la paraula i em diu: Conte-me com la vostra filla va estar a punt de perdre's. Jo que començo a contar-li ta bella gosadia, de voler passar a l'altra banda del Ròdan malgrat la forta mestralada, i com una bufada d'aquest mestral, t'havia ràpidament tirada dins l'ull d'un pont a dos dits del pilar, on us serieu morta mil vegades només que t'hagués siu tocat. La reina em diu: I era amb ella el seu marit? Sí, Majestat, i Mr. el Coadjutor, també. Veritablement feren molt mal, respongué, i féu grans exclamacions i digué coses ben amables per tu. De seguida s'acostaren moltes duquesses, entre altres, la jove Vuntadour, molt bella i molt gentil. Es passaren alguns moments, sens que ningú li portés el famós tamborel. Jo vaig girar-me vers el gran mestre, (1) i li dic: I doncs! que un o altre t'hi porti, que li costa prou car. (2) Ell fou del meu parer. En mig del cercle es produí gran silenci, i girant-se la reina vers on jo estava em digué: A qui s'assembla la vostra petita néta? Majestat, li responc jo: S'assembla a Mr. de Grignan. La reina fa un crit, jo en resto enutjada i em diu dolçament: Hauria fet millor d'assemblar-se a sa Mare o a la seva àvia. Ve't ací perquè em serveixes, filla meua, perquè se'm faci la cort. El Mariscal Bellefons m'ha fet prometre de treure'l d'angúnie; Mr. i Mme. de Duras, a qui he fet compliments de ta part, Mrs. de Charost i de Montausier, i tutti quanti, te'ls tornen centuplicats. He mostrat la teua lletra a Mr. de Condon. No he oblidat tampoc Mr. el Delfi i Mademoiselle, els quals amb molt d'interès, m'han parlat de tu. També he vist Mlle. de Ludres. Ella se m'acostà amb una sobreabundància d'amistat que va sorprendre'm, em parlà de tu en el mateix to. Després, tot d'un cop, quan jo pensava respondre-li, vaig veure-la distreta, que no

m'escoltava gens, i que els seus bells ulls, cercaven quelcom per dins la sala. Jo vaig adonar-me'n tot seguit, i els qui veieren que jo me n'era adonada, m'ho agraïren, molt i es posaren a riure.

Els pentinats hurluberlu m'han divertit molt. N'hi ha algunes, que un hom bufeteria de bon grat. La Choiseul s'assembla, com diu Ninon, a un printemps d'hotellerie, (1) com una gota d'aigua a una altra gota d'aigua. Aquesta comparació és un treball. Que n'és de perillosa aquesta Ninon! Si la sentís de quina manera dogmatitza sobre religió, te n'espaventaries. El zel que posa en pervertir els jovencells, és parell al d'un cert Mr. de Saint Germain, que và-

La Marquesa de Seigné, el tricentenari de la qual s'escau enguany

rem veure una volta a Livry. Troba que el teu germà té la simplicitat de la coloma. Ell s'assembla a sa mare; és Mme. de Grignan qui posseeix tota la sal de la casa i no és pas tan tonta per restar en aital docilitat. Algú pensà pendre el teu partit i volgué fer-li perdre el bon concepte en que et tenia. Ella el féu callar i digué que s'hi entenia més que no pas ell. Quina corrupció! Perquè ella et troba bella i espiritual vol ajuntar a tot això aquesta altra bona qualitat, sense la qual, segons les seves màxi-

mes no es pot ésser perfectel! A mi em dol molt el mal que fa al meu feu fill en aquest capítol. No n'hi enviïs a dir res. Tant Mme. de la Fayette com jo, fem tot el que podem per deslligar-lo d'un compromís tan perillós. De més a més, hi ha una petita comedianta, (1) i tots els Despreaux i tots els Racine, i paga els sopars; en fi, és una veritable diableria. Es burla de Mascarón, com tu has vist. Veritablement necessitaria el vostre Mínim. (2) No he vist mai res més graciós que lo que m'escrius sobre aquest punt. Ho he llegit a Mr. de la Rochefoucauld. N'ha rigut de tot son cor, i et diu que hi ha un cert apòstol qui voldria forçar la seva sa costella, però no té l'art de portar

avant les grans empreses. La Mellusine deu haver-se ficada dins algun forat; no en sentim dir una paraula d'ella. Mr. de la Rochefoucauld, et diu que si tingués trenta anys de menys, faria la cort a la tercera costella, de Mr. de Grignan. (3) El passatge de la carta, on tu dius, que ell té dos costelles rompu-des, el féu esclatar de riure. Nosaltres et desitgem sempre alguna bogeria, sigui la que sigui, perquè et diverteixis, però tenim por, que aquesta, no sia estada millor per nosaltres que per tu. Després de tot, jo et planyo de no sentir parlar de Déu, sinó d'aquesta manera. Ah Bourdaloue! Ha predicat segons m'han dit, la Passió més perfecta que hom puga imaginar. Era la mateixa de l'any passat, que havia retocat segons els consells dels seus amics a fi que fos una cosa inimitable. Com pot estimar-se a Déu, si no sent mai parlar bellament d'ell? Tu has de menester gràcies més particulars que els altres. L'altre dia, sentirem l'abat de Montmort. (4) Jo no he sentit mai un sermó més preciós! Un predicador com aquell voldria jo per tu, en lloc del vostre Mínim. (5) Se senyà: digué el text, no'ns renyà gens, no ens dirigí cap injúria, ens

exhortà que no teméssim la mort, car ella és el sol pas que cal franquejar per ressuscitar amb Jesucrist. Nosaltres hi assentírem i tots romanguérem contents.

Adeu, ma cara filla, compta amb el meu afecte, que no s'acabarà mai més.

Per la traducció,
ISOLDA

(1) Enric de Daillon, comte, després duc de Lude.

(2) Mr. de Vuntadour era no solament lleig i contrafet, sinó també molt disbauxós.

(3) Al·lusió a les dolentes pintures que es veien en els hostals d'aquell temps.

(1) Champméle.

(2) El Mínim qui predica a Grignan.

(3) Vol dir Mme. de Grignan, qui era la tercera muller de Mr. de Grignan.

(4) Aquest sacerdot fou nomenat bisbe de Perpinyà en 1680 i morí a Montpellier als 51 anys, el 23 febrer de 1695.

(5) Claudi Joli, a qui Mascarón succeí en 1679.

EL TEATRE A L'IMPERI DEL SOL IXENT

Personatge d'Asago «Bella de dia», per Yeïho Hirezak

L'actor contemporani Nakamura Kichemon

Una escena de «Umegawa i Chunei», pel pintor modern Yeïho Hirezak

El teatre japonès modern és, naturalment, un producte complex. Els elements més diversos s'hi barregen, les reminiscències de la mitologia primitiva, a base de llegendes de regust agrícola, no hi ha desaparègut del tot. Amaterasu, dea del sol, que ensenyava als seus fidels el conreu de l'arròs i el teixit de les robes, va enutjar-se de les maneres sorrudes del seu germà Susano-o; ferida, va retirar-se a una gruta. De seguida, la tenebra va cobrir el món i va omplir d'esglai la família dels déus. Varen celebrar consell per acordar la manera d'obtenir de bell nou la claror del dia. Els déus japonesos eren optimistes; per això, maliciosament, varen pensar que una dona, baldament divina, no resisteix la temptació de veure, de tafanejar i de divertir-se.

Una deïtat fabricà un mirall; l'altra, una pedra preciosa; la tercera, unes banderoles, i varen penjar aquests objectes d'una branca pròxima a la gruta on s'amagava Amaterasu. La dea Ame-no-uzume, agençada amb un cinyell de molsa i amb garlandes de fulles, vingué a expressar amb una dansa els sentiments de sorpresa d'aquella assemblea d'immortals, privats de la llum solar. I tots l'acompanyaven amb repic de timbals i sons de flaviol, amb rialles i gresca! Intrigada, Amaterasu separà lleugerament la pedra que cobria el seu amagatall, i llençà un cop d'ull... Els déus esperaven aquest moment; l'un d'ells avançà i separà ràpidament la llosana entreber-

ta, que no tingué altre remei sinó sortir i escampar els seus raigs sobre el país jove, creat per a la pau i per a la joia.

Aquí tenim la descripció d'una dansa mimica, que encara és executada en certes diades de festa, a la vora dels temples per professionals amb careta, vestits de seda adamascada.

El rastre de les influències cavalleresques i monacals que dominaren en temps de Yoritomo Minamoto, tampoc s'ha extingit del tot en la moderna dramàtica japonesa. El budisme, a través de la Xina, duia les illes orientals una moral categòrica. Més tard, l'esperit lliure i viu de la raça triomfà de les rigors de l'estètica estrangera, massa

convencional i encarcerada. Els *deugakus* representats en els patis dels temples, en surten i es popularitzen; són constituïts per una dramàtica elemental que motiva una pantomima i de danses endiablades.

El drama líric o *Nô*, pertany a l'època blana i temperada que succeí la llarga dominació feudal de Kamakura. El budisme ja no és una religió, ni una metafísica, ni tan sols una moral; és un tema de l'espectacle. Els monjos creadors de *no* feren manlleus a totes les formes de l'art coreogràfic de l'Àsia. Elegiren els elements més adequats per donar la impressió de melangia, d'esperança ofegada que es desprèn de les concepcions búdiques. El *no* és una mena d'àlgebra moral que exigeix de l'espectador un esforç d'abstracció extraordinari i demana als actors (a la primeria dos solament) una disciplina rigorosíssima. En el *no* res no és deixat a l'imprevist i a la fantasia; tot és rumiat i calculat per endavant, l'escenari mateix, instal·lat a l'aire lliure, apareix dividit idealment com una taula d'escacs damunt la qual les evolucions dels actors obeeixen a un pla. És un art d'una precisió matemàtica. Música, cant i dansa constitueixen l'essència d'aquest espectacle.

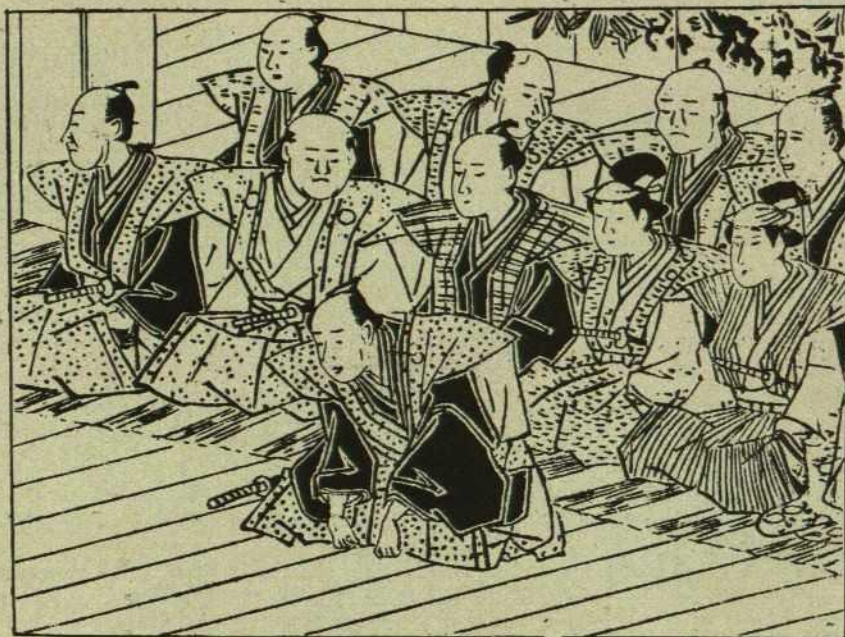
Al segle XII aparegueren al Japó els primers titelles o marionetes. A les vores del riu Yodo, que s'esmuny entre Kyoto i Osaka, foren lloc predilecte dels anima-

Màscares de «Nô». Aquestes caretes que tapen el rostre de les actrius en els «Nô» són d'una gran varietat d'expressió; cap sentiment deixa de tenir-hi fesomia

dors de les marionetes. Els gestos i actituds d'aquestes nines, mimaven escenes tràgiques i patètiques de les guerres feudals. Batalaven galantment, davalaven els pendents, saltaven els precipicis... Eren ninots gairebé humans; eren sobrehumans, pertanyien a un món ideal.

L'èxit del teatre de marionetes fou tan gros que vers el segle XVI els temes guerrers eren insuficients i n'aparegueren d'altres, escenificacions de cants narratius i poètics. Avui encara és possible, com fa tres segles, admirar aquest espectacle meravellós.

Presentació de nous actors i remeraments als espectadors

El gust del gènere còmic i burlesc ha estat sempre viu al Japó, com ho demostra la fable de la dea Amaterasu, que hem contat en començar aquest article. Una mena de sainets, que són anomenats *Ky-ogen* (paraules folles), han permès d'explotar aquesta ingènua tendència de l'ànima nipona.

Tots aquests antecedents, dels quals algun ha arribat fins al nostre temps en estat de puresa, vers 1603 es varen fondre per donar vida al teatre pròpiament dit.

O Kuni, dansarina sagrada en un cèlebre temple de Shinto, havia vingut a la capital acompanyada d'un cavaller errant, Nagaya Sanraburo, per recollir cabals per a la reconstrucció del temple. Fèu pantomima i representà d'una aristocràcia, però el seu geni l'arrossegava a una interpretació lliure de les figures coreogràfiques tradicionals, la fèu aparèixer en l'estrada pública. Era costum de sortir amb careta; O Kuni en prescindí, així com de altres convencions.

No cantava l'amor lènguid i enervant, com en els *yoruri*, sinó l'amor sense disfressa, imperiós i sensual.

L'èxit d'O Kuni en fou fulminant. Aleshores, la dansarina sagrada amb l'auxili del seu cavaller, va reclutar una companyia en que els homes feien papers de dones i viceversa; aquesta no-

vetat també plagué al públic, que s'havia tornat difícil i, per tant, enllaminat de novetats. Des d'aquest dia, el teatre japonès pot considerar-se fundat.

Els comedians japonesos eren—i encara són si els comparem amb els de l'Occident—una mena de monjos o de sacerdots. La disciplina a que se sotmeten; la varietat i pregonesa de les aptituds i coneixements que els són necessaris; el fet d'ésser una professió hereditària, en bona part vinculada en unes quantes famílies famoses; la privadesa en que viuen, no acceptant a casa llur sinó comptades persones, els converteixen en certa manera en depositaris de la més pura tradició japonesa.

Les anècdotes que hom conta dels grans actors són curiosíssimes i confirmen la finor gairebé malaltissa de l'ànima extremo-oriental. Kikugoro, era bell amb aquesta bellesa juvenil que tant plau als japonesos, contemplava la seva figura en un mirall amb tant d'amor que va oblidar-se de sortir a escena. Aquest mateix actor rebé de la dona d'un *daimyo* (aristòcrata) una carta d'amor. Va presentar-se a casa de la princesa i com sigui que ella es mostrava avergonyida d'haver provocat aquesta visita, va fer amb tanta distinció un moviment de retirada que ella va cuitar a retenir-lo. Un altre actor de la mateixa dinastia, un altre Kikugoro, tenia un caràcter violent i difícil. Una vegada havia de fer *Karakiri* en escena, mentre al lluny

es sentia la remor d'un timbal. Ja era agenollat amb el sabre apuntalat al ventre, però entre bastidors hom oblidava de batre el timbal; passaven els minuts... Kikugoro, s'alçà furios, tota la companyia i el personal del teatre vingueren a l'escena a implorar la seva indulgència; no volia escoltar a ningú, però un deixeble que coneixia la seva feblesa, va oferir-li un tupí de porcellana per a la seva col·lecció, i el gran actor s'endolcí tot d'una i acomiadà tothom amb benevolència.

En tota peça del repertori, hi ha tres escenes de caràcter (*xoneba*), paragrafades (*tsuran*) i improvisacions (*sutezerifu*). En el

xoneba, el personatge principal revela el fons de la seva ànima. És un cop de teatre que el públic saluda amb ses aclamacions. «Ai-xò és el que esperàvem amb impaciència!... Coratge!... No defalliu! Malfieu-vos!» Talment com si extractés de una prova esportiva.

Caldria un llibre voluminós per explicar tot el muntatge del teatre al Japó. Les notes que hem donat no són sinó un croquis incomplet,

Interior de l'*Itximuraza*, un dels primers teatres de Kabuki. Construït a Edo en la primera part del segle XVII. La peça que s'hi representa és del gènere «social» o burgès. En escena un aparador de venedor de verdures i llegums.

ART XINÈS

ANTIC I MODERN. INTERESSANTS PECES EN JADE, AMBAR,
PORCELLANES, DINATIES MING, KIENLUNG, KANGHI, ETC.

Gerrons i floreres de porcellana
Jocs de te
Esmalts
Te especial de finíssima aroma
Bronzes, llautó, etc.

Figures de porcellana
Capses de laca
Gloisonnés
Perfums per a cremar
Brodats i trajos xinesos

TAM TOI TRIPLICA LA DURACIÓ DE LES MITGES DE SEDA

美術品

Carrer de les Corts, 638 (entre Passeig de Gràcia i Claris)

PORCELLANES DE COPENHAGUEN
ARGENTERIA D'ART: GEORG JENSEN
CRISTALL GRAVAT DE SUECIA

EXPOSICIÓ I VENDA:

URALITA, S. A.

PASSEIG DE GRACIA, 90

A. JAUMÀ

LENCERIA
DE LUXE

TROUSSEAUX

BARCELONA
CARRER BOTERS, 2
(Plaça Cucurulla)
TELÈFON 3370 A.

Mah-Jong

EQUIPS TOT CEL·LULOIDE
A 10 Ptes.; 17'50 i 40 els millors

FERISTOLS NOGUERA a 1 pte.

Clínica BEBES - 3, BISBE, 3

FABRICA DE PRODUCTES CERAMICS

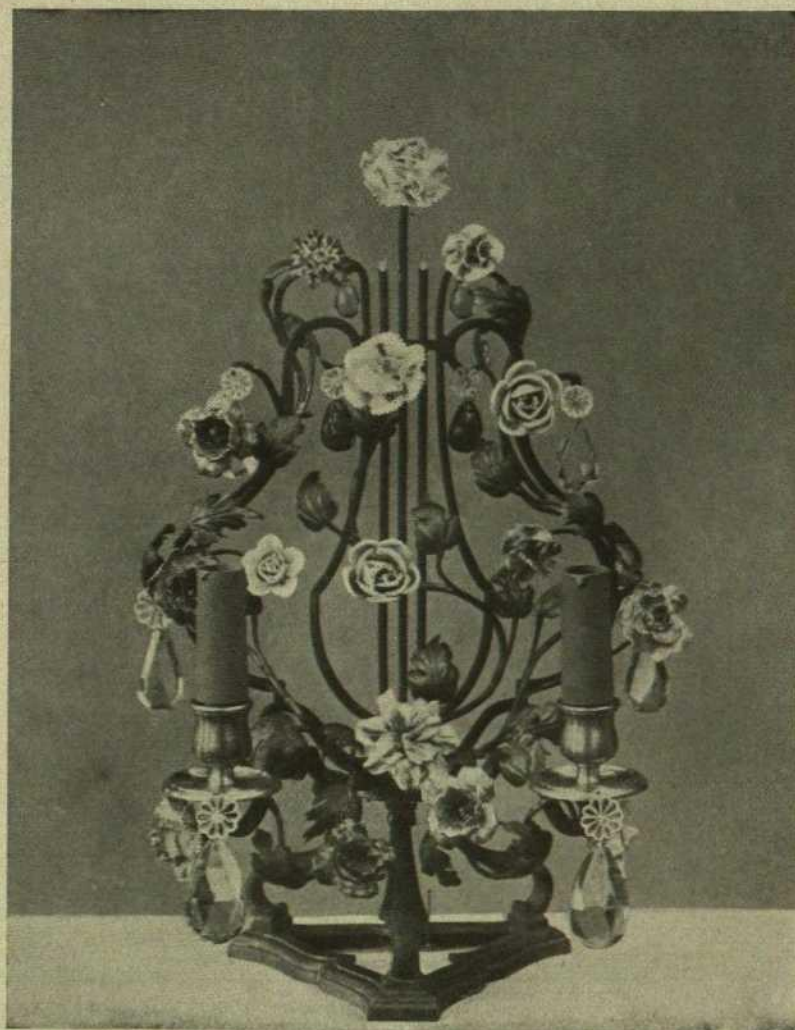
Rajoles i articles de Construcció

CASIMIR VICENS

Despatx: Carrer de Tallers, 72

Fàbrica: Carrer de Benavent
pròxim a Travessera (Sans)

Telèfon 5090 A. :: BARCELONA

BRONZES D'ART — FERRETERIA I ME-
TALLS PER A OBRES — LAMPARES —
INSTAL·LACIONS AIGUA I GAS

Biosca i Botey, S. L.

VENDES:

RAMBLA CATALUNYA, 129

TELÈFON 129 G.

TALLERS:

ROGER DE FLOR, 189

TELÈFON 1005 G.

Els subscriptors i lectors de

D'ACI I D'ALLÀ

són informats que tenim a llur disposició les artístiques cobertes per al relligat del volum XV, corresponent a l'any 1925

Cobertes soles . . . Ptes. 5

Relligat i cobertes. » 7

*També servirem cobertes
per a tots els volums
de D'ACI I D'ALLÀ*

Comandes

a Llibreria Catalònia Plaça de Catalunya, 17 - Telèfon 4789 A.

Cicle d'Excursions organitzat sota el Patronatge del Centre Excursionista de Catalunya

Excursió més pròxima: A TARRAGONA, POBLET i SANTES CREUS en auto-car

*Sortida de Barcelona, el matí del dissabte,
dia 20 de març.*

Retorn: Diumenge al vespre.

Visita: Sitges, Autodrom, Arc de Barà, Pedreres del Mèdol, Pont del Diable, Tarragona, Poblet, l'Espluga i Santes Creus.

Organització tècnica:

HERRERO - Viatges

Inscripció:

C. E. de C., Paradís, 10

Llibreria Catalònia, Plaça

de Catalunya, 17, Herrero-Viatges,

Rambla de Santa Mònica, núm. 29

SENYORA..
afaitarse la nuca
pot produirli un
dany irreparable..

Amb l'afaitat, el cabell es vigoritza i
renaix amb més força

Aquesta operació repetida pot donar als pèls
de sa nuca la força de la barba dels senyors

Rosaniel

evita definitivament aquests perills: és inofensiu per delicat
que sigui el cutis. Son ús és senzill (s'aplica amb la punta
dels dits en petita quantitat) i ràpid, puix basten alguns
minuts per a deixar la nuca lliure de pèls

Rosaniel

estova el pèl sobrant i el dissol sense atacar-
lo, donant-li l'aspecte d'un afaitat recent.
No perjudica absolutament i deixa la pell fina,
blanca i suau. Evita d'haver d'afaitar-se i el
ús de maquinetes i pot aplicar-la V. mateixa
i amb facilitat

Flascó: 10 pessetes en les bones perfumeries (suficient
per a 25 o 30 aplicacions). S'envia per correu contra
reemborsament per pessetes 11'50, demanant-l'ho a
França - Europa, LAETANA, 21, BARCELONA

OLDOS
REPID

MARROQUINERIA VIENESA
Fàbrica d'Articles de Pell

Joan Rettberg

Salmeron, 57

TARGETERS - BITLLETERS
CARTERES DE VIATJANT

ULTIMES NOVETATS EN
BOSSES DE SENYORA

Vendes al detall

Exportació a províncies

Pianos
"Pianolas,"

V E N D A
LLOGUER

Passeig de Gràcia, 35

Bonsuccés, 5

Barcelona

FAYANS CATALÀ

*Rebudes grans novelats en
objectes d'art i fantasia*

CRISTALLERIA - VAIXELLES

ESPECIALITAT DE LA CASA:

*Bomboneres amb dolços per a noces i bateigs
Presentació exquisida*

CORTS CATALANES, 615

TELÈFON 1884 A.

Mobles d'Estil

Làmpades de peu, paret
i sostre de fusta tallada

Restauració i reproducció de
ANTIGUITATS

Antiga casa

I. Font Alexandre

Venda i despatx:
Carrer de la Llibreteria, 23
Tallers: Carrer Caçadors,
Plaça Sant Just i Llador

ANELLS DE PROMETATGE

Manel Valentí

Passeig de Gràcia, 24, int.

ACADEMIA FARGA

CLASSES DE CONJUNT INSTRUMENTAL
LLIÇONS PARTICULARS I A DOMICILI

**SOLFEIG - PIANO - VIOLONCEL
CANT - GUITARRA - COMPOSICIÓ**

Rambla de Catalunya, 114

FÀBRICA D'ORFEBRERIA I D'ART

J A U M E S A L E S B A L M E S

Coberts : Safates
Articles per a Hotels
Orfebreria d'art i no-
vetats en Argentat :
Articles de taula
Plata d'argent de llei
Salmes

Fàbrica i Oficines
Enna, 100-104 (P. N.)
BARCELONA

Vendes al detall:
Portaferrissa, 4
Telèfon 1503 A.

BODEGUES SALVADOR MOYA, S. A.

Avinguda d'Icària, 177 :: Telèfon 46 S. M.

Vins fins de taula **SANT QUINTI** i **SANTA ANNA**
Vins generosos i espumosos

Especialitats: **MOSCATELL - MALVASIA**
LACRYMA CHRISTI - VERMUT MOYA
VI QUINAT, RANCI especial per a malalts i convalescents

Demaneu-lo en Colmados i Ultramarins

S. VERDAGUER

RONDA UNIVERSITAT, 9
Telèfon 1662 A
BARCELONA

*Lavabos,
Bidets,
Banye-
res, etc.*

Classes de piano, violí i
violoncel - Solfeig, teoria,
harmonia i composició

ACADÈMIA LONGÀS

Sala d'audicions
Passeig de Gràcia, 86

MAQUINAS PARLANTES

CÉSAR VICENTE

★ PASEO DE GRACIA 4 ★

Sucursal en Madrid: Montera 22

A la bona cuina

*es necessita sempre caldo. Amb el Caldo
Maggi amb cubitos el té vostè sempre
a mà — i de qualitat immillorable!*

Marsal, Martín i C.^a, S. en C.
ARCHS, 5
(PLAÇA SANTA ANNA)

FERRETERIA

ARTICLES DE CUINA
NEVERES I GELADORES
PANYS I CANDADOS SEGURETAT

Gastrobiol Rossell

MEDICACIÓ ESPECIFICA
CONTRA LES MALALTIES
DE L'ESTOMAC
I INTESTINS

DE VENDA:

Fàrmacia Internacional - Rambla del Centre, 17 - BARCELONA

No sofreixi morenes!...

estrenyiment, fistules, gasos o qual-
sevol derivació del ventre. A pesar
dels seus pessimis-
mes vi si té deu reac-
cionar. Refusi tot me-
dicament intern, ja
que ignora llur acció
directa. Utilitzi per
a guarir totes les al-
teracions del recte,
nostre LUX, SENSE
METGE, SENSE
MEDICINES. El seu
efecte és immediat i
sens la més petita
molèstia, ja que ac-
ciona durant la son.
Demani fulllets,
juntant segell de 35
cèntims, a

Canuda, 7

Institut Ortopèdic
Sabaté i Alemany

ESPECIALITAT PER
A CASAMENTS, BA-
TEIGS I PRESENTS
CAPSES A MIDA

ULLS DE POLL

DE VENDA EN FARMACIES I DROGUERIES

JAMAI EN PATIREU SI PROVEU
CALLICIDA CERCAVINS

Dipòsit: FARMACIA CERCAVINS, Carrer de la Unió, 5

HERRERO-VIATGES

RAMBLA DE SANTA MÓNICA, 29 : TEL. 226-4274 A.

Oficina d'informació per a tota mena de viatges, combinacions de ferrocarrils, hotels, centres d'excursió i turisme, balnearis, estacions climatèriques, etc.

Bitllets de ferrocarril directes, anada i retorn i circulars. **Bitllets** per a VIATGES COL·LECTIUS a preus reduïts. **Vagons llit, Reserva de llocs, Reserva d'habitacions** en hotels de totes categories. **Pasatges** marítims i aeris. **Bitllets** per autocars. **Expedició** d'equipatges. **Segurs** d'equipatges i accident. **Xalets** a les millors comarques franceses. **CANVI I GIR.** **Trens especials i fletament de vaixells** VIATGES A FORFAIT, tot comprès.

CREUERS PEL MEDITERRANI

Pròximes sortides. Març: dies 5, 11, 16, 18, 30. Abril: dies 9, 13, 17. Maig: dies 6, 15, per els navilis PATRIA, METEOR, CANADÁ, NEPTUNIA, GÉNÉRAL METZINGER, PROVIDENCE. Preu des de 5.000 francs.

DEPARTAMENT DE DUANES

Servei ràpid per al tràmit de mercaderies

PROCEDÈNCIES

DIES

Franceses.	a Barcelona. . .	4 a 6
Angleses.	» »	6 a 8
Alemanyes.	» »	6 a 8
Austríaques i txeco-eslovaques.	» »	7 a 9

Sensacional!

Nou sistema de massatge per a evitar la feridura, tuberculosi, paràlisi, arterioesclerosi, enteritis, restrenyiment, neurastènia. Ventres deformats i defectes físics.

V. L. FERRANDIZ

Ex-intern de Sanatori du Lèman (Suïssa)

Mallorca, 236 (prop de la Rambla)

TARDES

Conservi la silueta

Establiment MADAME X

Passeig de Gràcia 127

Per aprimar: Faixes, Cotilles, Sostens, i Mitges, tot de cautxú pur. Per a l'ús mensual: Protectora, Pantalons i Cintures, tot de cautxú pur. Colxins absorbents higiènics de cotó i glassa *La Germana*. Capsetes **Madame X** per viatge

Casa fundada en 1900

Fundes de panyo i lona - Capotes peil, xarol i semicuir per a cabriolets, torpedes, etc., i similars per a guarnicioner

València, 292 (xamfrà Claris)

BARCELONA

CALÇAT DE LUXE

Josep Says

Casa fundada en 1850

Rambla del Centre, 9

BARCELONA

S'emblanqueix el cutis i s'eliminen les pigues

amb l'empleu de

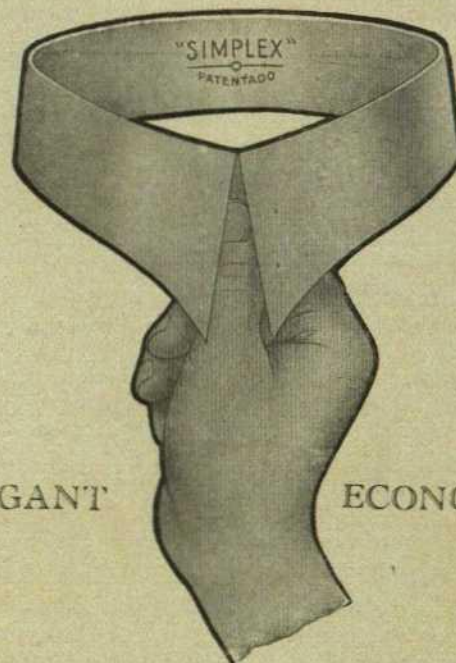
CREMA BELLA AURORA

Grans Premis: 1915, 1919 y 1921

De venda: A totes les bones perfumeries

COLL-SIMPLEX

SENSE FORROS

ELEGANT

ECONOMIC

NO S'ARRUGA NI ENCONGEIX
El millor dels millors

La casa de la goma

Senyores!

No deixin de
comprar les
seves faixes
a

Au corset Elegant

Que les ven
des de
9 pessetes

**Plaça Santa Anna, 4
BARCELONA**

Asmàtics - Bronquítics - Tuberculosos

si voleu lliurar-vos de vostres
malalties feu sempre ús del

Xarop VIAN

compost amb extrets de diverses plantes me-
dicinals, les quals tonifiquen els bronquis i
pulmons, fent desaparèixer la irritabilitat
i infecció, sens causar perjudici a l'estómac

Laboratori "EL SIGLO"

Sant Pau, 33

Barcelona

DEPILATORIO BORRELL

Sens molèstia treu el pèl o pelussera
i mata la raïsa sens irritar el cutis

A. BORRELL

Assalt, 52 — BARCELONA
i en totes les perfumeries

Sempre esbelta

Per a evitar la dilatació dels telxits (ventre), vostè deu usar el cenyidor GLAXIS. Confeccionat al teier en combinació elàstica de resistència. Substitueix amb superior avantatge a la cotilla Pes ploma. Per aquesta característica no li ocasionarà la menor molèstia. Demani fullets, adjuntant segell de correus de 35 cèntims a

**Institut Ortopèdic
Sabatè i Alemany
Canuda, 7 - Barcelona**

Sarna i Ronya

es curen en 10 minuts amb
l'acreditat

SULFURETO CABALLERO

CROSTES - PEGADELLA
ERUPCIIONS DELS INFANTS
es curen amb rapidesa amb
DEPURATIU INFANTIL
i **PASTA POROSA**

VENDA:

Farmàcia Caballero

ASSALT, 86. — BARCELONA

I A TOT ARREU

Josep Sauleda

FÀBRICA DE LONES

Lones de tots els gruixos i
amplades, per a cobertes de
carruatges. Lones impermea-
bles en color per a capotes
d'automòbils. Lones per a ve-
lams, vaixells, encerats, cober-
tes de vagon, tendes de cam-
panya, platja, etc. Lones en
colors sòlids per a pavellons
de magatzems i cases particu-
lars. Fabricació en gran escala
de teles per a tota classe
d'espardenyes i calçat

SANT POL DE MAR

(BARCELONA)

DEPILATORI JOVINCELA

Destruïx el pèl radicalment

Cada volta que s'aplica dismi-
nueix el berrissol superant a la
depilació elèctrica en el núme-
ro de pèls destruïts.

De venda per tot arreu: a 6 ptes.

Fabric: **I. BELLVE. Apart. 808. BARCELONA.**

Carles Tutusuas

OPTIC-FABRICANT

El més gran assortit en ulleres, bino-
cles, impertinents, estoigs, etc.
Nostre taller, amb utilatge del més mo-
dern, permet poder fabricar tota classe
de cristalls i montures en poques hores.
Si vostè ja és client, faci-ho saber als seus
amics, favor que li agraïm per endavant.

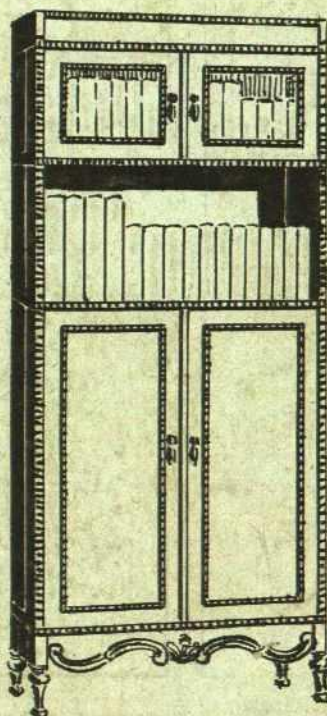
**BOQUERIA, 22, I RAURICH, 2
BARCELONA**

LLIBRERIES I MOBLES DE DESPATX

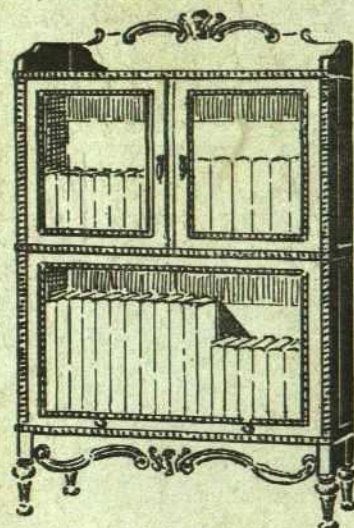
YORKI

N.º 810 126 × 81 Ptes. 156

N.º 814 192 × 81 Ptes. 269

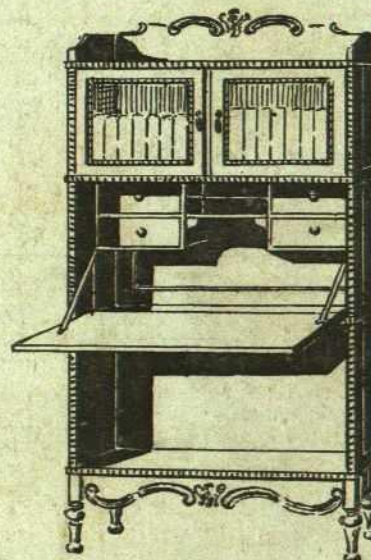

N.º 812 130 × 81 Ptes. 186

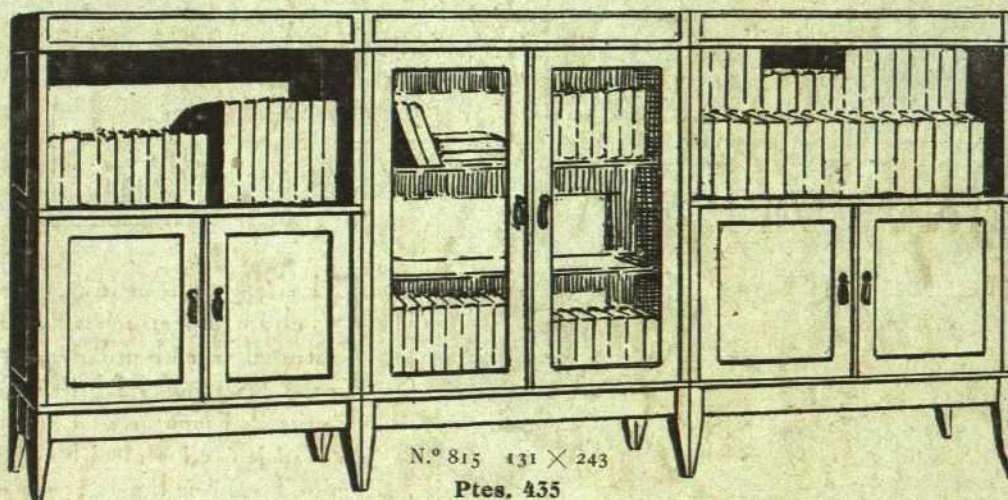

N.º 811 157 × 81 Ptes. 188.50

VENDA: En els magatzems
de mobles i llibreries

N.º 813 159 × 81 Ptes. 281

N.º 815 431 × 243
Ptes. 435

TALLERS REIG Enric Granados, 21 - Telèfon 2085 A.